

پرسش های حقوقی دهیار

موضوع: عزل دهیار توسط بخشداری

سوال: لطفا بفرمایید در صورتیکه بخشداری برخلاف مصوبه ی شورای اسلامی دهیار را عزل نموده، به تذکر مدیرکل امور روستایی استانداری هم اعتنا نکند و حساب دهیاری را نیز مسدود نماید، رسیدگی به این تخلف بایستی در چه نهادی انجام گیرد؟

جواب: عزل دهیار با ساز و کارهای قانونی از اختیارات شورای اسلامی بوده و این عمل بخشدار فاقد اعتبار قانونی است. حساب دهیاری نیز اساسا در اختیار بخشدار نمی باشد تا اقدام به مسدود نمودن آن نماید. گفتنی است عمل یاد شده بر پایه ی بند ۲ ماده ی ۸ قانون رسیدگی به تخلفات اداری تخلف اداری بوده و رسیدگی به آن در صلاحیت هیأت رسیدگی به تخلفات اداری است.

منبع: مجله دهیاری ها و کتاب استعلامات حقوقی انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری ها

موضوع: انحلال شوراهای اسلامی

سوال: در چه صورتی شوراهای اسلامی روستا منحل می گردد؟ لطفا مصداق تخلفات را به صورت آشکار بیان فرمایید؟

جواب: الف: بر پایه ماده ی ۸۱ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای تبصره ی آن هر گاه شورا اقداماتی برخلاف وظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیف و میل و تصرف غیر مجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد، انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می گردد و هیأت مذکور به شکایات و گزارش ها رسیدگی و در صورت احراز از وظایف قانونی، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می گردند. هر یک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می توانند به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید .
ب: تطبیق مصادیق با مواد مقرر در قانون با مراجع یاد شده می باشد.

موضوع: انتخاب دهیار توسط شورا

سوال: فرض کنیم شورای اسلامی روستا فردی ذیصلاح را انتخاب بکند. آیا پس از انجام انتخابات و تشکیل شورای جدید روستا، این شورا می تواند فرد دیگری را به سمت دهیار انتخاب کند. یا مکلف است برای مدت ۴ سال همان فرد منتخب شورای قبلی را بپذیرد؟

جواب: بند (م) ماده ی ۶۸ قانون شوراهای... (مصوب ۱۳۷۵/۳/۱) مقرر می دارد: «انتخاب فردی ذیصلاح به سمت دهیار برای ۴ سال بر اساس آیین نامه مربوط و معرفی به بخشدار جهت صدور حکم...» با توجه به ماده ۱۷ قانون شوراهای... که مقرر می دارد «انتخاب اعضای شورای روستا و شهر و شهرک به صورت مستقیم، با رای مخفی و اکثریت نسبی آرا خواهد بود» و همچنین ماده ی ۲ قانون مذکور که تصریح نموده «دوره فعالیت هر شورا از تاریخ تشکیل ۴ سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است» این نتیجه حاصل می شود که پس از انجام هر انتخابات برای مدت ۴ سال و طی تشریفات مقرر، شوراها در هر دوره فعالیت دارای ترکیب جدیدی است و برابر وظایف مقرر قانونی انجام وظیفه می کند از جمله وظایف و اختیارات مذکور، انتخاب فردی ذیصلاح به سمت دهیار برای مدت ۴ سال است. با این وصف شورای روستا پس از تشکیل می تواند نسبت به انتخاب دهیار اقدام کند. لذا در این خصوص مکلف به قبول تصمیم شورای قبلی نیست، بلکه شورای جدید مخیر است به اینکه تصمیم شورای قبلی را در مورد انتخاب دهیار بپذیرد و آن را تنفیذ کرده و برای صدور حکم تنفیذی به بخشدار معرفی کند

و یا اینکه فرد جدیدی را به عنوان دهیار انتخاب نماید. قرینه و آمار قانونی دیگر قانون استفساریه ی ماده ی ۷۱ قانون شوراهاست که به موجب آن شوراهای اسلامی شهر در هر دوره باید پس از رسمیت یافتن اعم از اینکه دوره ی چهار ساله ی شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر، نسبت به انتخاب شهردار اقدام کنند.

موضوع : دخالت شورا در امور دهیاری

سوال: آیا اعضای شورا حق دخالت در امور جاری دهیاری و عزل و نصب کارکنان را دارند؟

در ماده ی ۳۴ قانون اصلاح قانون شوراها مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ چنین آمده است: «شوراهای موضوع این قانون (قانون اصلاح قانون شوراها، که شورای اسلامی روستا نیز از آن جمله است.) یا هر یک از اعضای آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها، شهرداری ها و یا شرکت ها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت کنند یا به آنها دستور بدهند؛ و واگذاری مسؤولیت اجرایی، عضویت هیأت مدیره و مدیریت عامل به اعضای شوراهای مذکور در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکت ها و سازمان های تابعه ممنوع است.» این حکم قانونگذار به خاطر عدم تداخل وظایف نظارتی و اجرایی بوده است. براساس قانون شورا مرجع ناظر محسوب می شود و فقط در چارچوب اختیاراتی که قانون برای آن معین کرده است حق اظهار نظر دارد مسؤولیت اداری و مالی و مدیریت کارکنان دهیاری با شخص دهیار است و اعضای شورا نمی توانند در عزل و نصب کارکنان دهیاری دخالت کنند

موضوع : مسؤولیت اموال شورا

سوال: اموال منقول و غیر منقول در اختیار شورای اسلامی روستا متعلق به کیست و نقل و انتقال آنها چگونه است؟

براساس ماده ی ۴۴ آیین نامه ی اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۱۱، خرید یا فروش اموال منقول و غیر منقول و اجاره ی مکان های لازم برای شورا و دهیاری و کرایه دادن اماکن متعلق به دهیاری با تصویب دو سوم کل اعضای شورا و طی ضوابط قانونی اجرا شدنی است؛ و خرید و فروش اموال غیر منقول شورا و دهیاری علاوه بر تصویب دو سوم اعضای شورای اسلامی روستا و طی مراحل قانونی، باید به توافق شورای اسلامی بخش صورت گیرد. تبصره ی ماده ی مذکور نیز صراحت دارد که عواید حاصل از فروش و اجاره دارایی های دهیاری باید به محض دریافت به حساب بانکی دهیاری واریز شود. ماده ی ۴۳ آیین نامه نیز مقرر می دارد: « تمام اموال دهیاری – اعم از منقول و غیر منقول – به ترتیب تحویل اعضای شورا و دهیاری است و اعضای شورا و دهیار در مقابل حفظ و نگهداری آن مسؤولند.» پس با توجه به مقررات موجود می توان نتیجه گرفت که اموال منقول و غیر منقول در اختیار شورای اسلامی روستا متعلق به دهیاری است و اساساً دهیاری مؤظف است نیازهای مالی و ندادارگانی شورای اسلامی روستا را تأمین کند. ماده ی ۴۶ آیین نامه اجرایی انتخابات و امور مالی شورای اسلامی روستا در تأیید این مطلب بیان می دارد: « دهیار مؤظف است در پایان دوره ی فعالیت قانونی خود صورت کاملی از کلیه اموال و دارایی های شورا و دهیاری را تنظیم کند و در اولین روز شروع به کار رسمی دهیار جدید آن را به وی طبق صورتجلسه جدید تحویل دهد و نسخه هایی از آن را به شوراهای اسلامی روستا و بخش و بخشداری ذیربط ارسال کند.»

سوال: آیا شورای اسلامی روستا نیز می تواند با افتتاح حساب جداگانه عوارض وصولی را به حساب خود واریز کند؟

در مورد واریز عوارض وصولی به حساب مربوط، بدیهی است که عوارض مذکور باید پس از وصول به حساب بانکی دهیاری واریز شود تا با رعایت ماده ی ۳۷ آیین نامه اجرایی امور مالی شورای اسلامی روستا در قالب بودجه به مصرف مشخص خود برسد. ماده ی ۳۷ آیین نامه اشعار می دارد: « تمامی درآمدها اعم از کمک های بلاعوض مردم و عوارض دریافتی از اهالی در صورت تخصیص کمک های دولت برای اجرای برنامه های عمرانی و سایر ردیف های دریافتی باید بر طبق برنامه هایی که قبلا به صورت بودجه ی سالانه و در قالب طرحهای عمرانی و یا مصارف جاری به تصویب شورا و تأیید شورای اسلامی بخش رسیده است با رعایت قوانین و مقررات به مصرف عمران و آبادانی روستا برسد». البته شوراهای اسلامی روستا نیز حساب بانکی جداگانه دارند که براساس بودجه ی مصوب شورا و دریافت ها و پرداخت های شورای اسلامی روستا از طریق آن حساب صورت می گیرد.

سوال: آیا شوراهای اسلامی روستا می توانند بدون اطلاع دهیاری طرحی را به تصویب برسانند و سپس اعتبار آن را از دهیاری درخواست کنند؟

بر اساس ماده ی ۲۹ آیین نامه مالی دهیاری ها بودجه ی سالیانه ی دهیاری عبارت است از یک برنامه ی جامع مالی که در آن کلیه ی خدمات و فعالیت ها و اقداماتی که باید در سال مالی انجام شود همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه ی انجام آن پیش بینی می شود و پس از تصویب شورای اسلامی روستا اجرا شدنی است. با این تعریف و با نگرش بر سایر مقررات حاکم بر وضعیت مالی و حقوقی دهیاری ها مشخص است که تصویب و اجرای هر گونه طرح، چنانچه لازم باشد منابع آن از اعتبارات دهیاری تأمین شود، باید در قالب بودجه ی سالیانه دهیاری و پس از تأمین اعتبار لازم باشد. تحمیل هر گونه هزینه ای بر دهیاری خارج از بودجه مصوب محمل حقوقی ندارد.

سوال: آیا دهیار می تواند ابتدا اقدامی را انجام دهد و سپس از شورا تقاضای مجوز کند؟

اقداماتی که دهیار در حیطه ی وظایف خود در روستا انجام می دهد به دو دسته تقسیم می شوند: یک دسته از اقدامات دهیار در چارچوب وظایف قانونی و در حدود بودجه مصوب سالانه بدون نیاز به مصوبه ی شورا انجام می شود، که این اقدامات با توجه به اساسنامه دهیاری ها و آیین نامه مالی و معاملاتی و سایر مقررات مشخص هستند؛ اما برخی از اقدامات دهیار قبل از انجام حتما نیاز به مجوز و مصوبه شورای اسلامی دارند و دهیار مکلف است قبل از انجام و اجرای طرح حتما مجوز شورا را دریافت دارد. به طور مثال اجرای وظایف مقرر در

بندهای ۲۱ و ۲۲ ماده ی ۱۰ اساسنامه دهیار ها یعنی بر آورد و تنظیم و اجرای بودجه سالیانه ی دهیاری و اهدا و قبول اعانات و هدایا حتما نیاز به مصوبه شورای اسلامی روستا دارد و دهیار نمی تواند بدون تصویب شورا هدایایی را بپذیرد یا اهدا کند، اما وظایفی چون پرداخت حقوق ماهانه کارمندان دهیاری یا انتخاب و عزل کارمندان به مشاغل مشخص و سایر امور اداری نیازی به مصوبه شورا ندارد و اساسا شورا حق دخالت در این امور را ندارد.

موضوع : اجرای طرح های مشترک

سوال: طرح های مشترک میان چند روستا چگونه قابلیت اجرا پیدا می کنند؟

اگر چند روستا به دلیل شرایط خاص جغرافیایی نیاز به اجرای طرح عمرانی یا خدماتی مشترکی داشته باشند، علاوه بر تصویب شوراهای اسلامی آن روستاها، مصوبه ی شورای اسلامی بخش نیز لازم است. تبصره ۲ ماده ی ۳۷ آیین نامه اجرایی تشکیلات و امور مالی شوراهای اسلامی روستا ضمن تأیید این مطلب مقرر می دارد: « در مواردی که طرح های مشترک به وسیله ی چند روستا به اجرا گذاشته می شود، انجام آن علاوه بر تصویب شورا، باید با هماهنگی شورای اسلامی بخش نیز باشد. در اینجا هماهنگی به معنای تصویب و تأیید شورای اسلامی بخش است.

موضوع : وظایف و اختیارات رئیس شورا

سوال: حدود وظایف و اختیارات رئیس شورای اسلامی روستا چیست؟ آیا رئیس شورا می تواند به دلیل رأی مخالف خود از مهر و امضا و ابلاغ مصوبات شورا خودداری ورزد؟

ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ در مورد حدود وظایف و اختیارات رئیس شورای روستا چنین مقرر می دارد: رئیس شورا مانند سایر اعضا دارای یک حق رأی است و وظایف او عبارت اند از تنظیم بودجه شورا، تعیین زمان و اداره ی جلسات عادی و فوق العاده شورا و در صورت لزوم دعوت از اعضا برای شرکت در جلسات تقسیم کار بین اعضا برای پیگیری مصوبات دفاع از حقوق و منافع شورا مقابل غیر و اقامه دعوی، درخواست گزارش کار از اعضا، امضا و مهر کردن کلیه اسناد و مکاتبات شورا و نظایر آنها. بنابراین از نظر اتخاذ تصمیم و حق رأی، رئیس شورا هیچ گونه رجحان و برتری نسبت به سایر اعضا ندارد و رأی رئیس شورا به مصوبات مانند رأی سایر اعضاست و تأثیر آن به همان اندازه است. منتها از نظر اداری و مالی رئیس شورا مسؤولیت امور اداری و مالی شورای را به عهده دارد و در انجام این وظیفه باید بر اساس قانون و با توجه به تکالیفی که قانون برای وی مشخص کرده است، عمل کند. بنابراین رئیس شورا نمی تواند از مهر و امضا و ابلاغ مصوبات شورا در مواردی که خود به آن رأی مخالف داده است خریداری کند .

موضوع : اعتراض به مصوبات شورا

 اعتراض به مصوبات شورای اسلامی روستا مبنی بر مغایرت آنها با موازین قانونی به وسیله چه مرجعی صورت می گیرد و ساز و کار آن

بر اساس تبصره الحاقی مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ به ماده ی ۸۰ اصلاحی قانون شوراها اعتراض به مصوبات شوراهای اسلامی روستا و بخشی به وسیله بخشدار یا شورای شهرستان انجام می شود؛ یعنی در صورتی که بخشدار یا شورای اسلامی شهرستان مصوبه شورای اسلامی روستا را مغایر قوانین و مقررات بدانند، می توانند ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه اعتراض خود را به شورای روستا برای تجدید نظر اعلام کنند. شورا نیز موظف است ظرف ده روز از تاریخ وصول اعتراض، تشکیل جلسه دهد و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر کند در صورتی که شورا در بررسی مجدد بر مصوبه خود اصرار بورزد، موضوع برای رسیدگی و تصمیم گیری نهایی به هیأت حل اختلاف ذیربط ارجاع می شود و هیأت مذکور باید ظرف مدت ۱۵ روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر کند. پس شورای اسلامی روستا مکلف است نسخه ای از مصوبات خود را برای بخشدار و شورای اسلامی شهرستان مربوط ارسال کند تا مراجع مذکور نیز بتوانند به تکلیف قانونی خود در بررسی مصوبات شورا عمل کنند.

✉ جواب :

موضوع : کمک مالی شورای روستا

آیا شورای اسلامی روستا می تواند با تصویب خود مبالغی را به اشخاص حقیقی یا حقوقی کمک کند در حالی که چنین اعتباراتی در بودجه ی دهیاری پیش بینی نشده است؟

✉ سوال:

بر اساس بند ۲۲ ماده ی ۱۰ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ یکی از وظایف تفصیلی دهیار و دهیاری با رعایت قوانین و مقررات اهدا و قبول اعانات و هدایا به نام روستا و با تصویب شورا است. این مقررہ دارای چند وصف و ویژگی اساسی است. اولاً اینکه اهدا و قبول هدایا و امانات حتماً باید با پیشنهاد دهیار باشد و شورای اسلامی روستا نمی تواند بدون اینکه پیشنهادی از دهیاری در این مورد واصل شده باشد، نسبت به تصویب و ابلاغ مصوبات مربوط به کمک و اعانه اقدام کند. ثانیاً اینکه چنین پیشنهاد هایی حتماً باید با رعایت قوانین و مقررات باشد؛ یعنی اعتبار لازم برای این موضوع در بودجه ی سالانه دهیاری و در سرفصل های آن پیش بینی شده باشد و این موضوع نباید توازن بودجه ی دهیاری را به هم بریزد. اهدای این هدایا و یا قبول کمک ها حتماً باید به نام روستا و همسو با مصالح و منافع روستا باشد.

✉ جواب :

موضوع : شرایط برکناری دهیار

برکناری دهیار چگونه و تحت چه شرایط امکان پذیر است؟

✉ سوال:

بر اساس تبصره ی ذیل بنده م ماده ی ۶۸ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی مصوب ۱۳۷۵، شورای اسلامی روستا می تواند دهیار را با اکثریت آراء، بر اساس آیین نامه مرتبط، از مقام خود برکنار و برای صدور حکم عزل به بخشدار معرفی کند، ماده ۵۴ آیین نامه ی اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸ شرایط پایان یافتن خدمت دهیار و برکناری وی را بیان داشته است در بند ۴ ماده ی ۵۴ به عزل دهیار با رعایت مقررات مرتبط اشاره شده است که به نظر

✉ جواب :

همان شرایط مربوط به نحوه ی استیضاح بیان شده در ماده ی ۵۵ همین آیین نامه است. یعنی شورا باید در صورت اعتراض به عملکرد دهیار یا دهیاری موارد را ابتدا تذکر دهد و در صورت عدم رعایت با تشکیل جلسه توضیحات کتبی و شفاهی دهیار را دریافت کند و در صورت قانع نشدن نسبت به برکناری وی اقدام کند عزل دهیار باید با رأی اکثریت محقق اعضا باشد یعنی رأی نصف به علاوه یک اعضای شورای اسلامی روستا برای برکناری دهیار ضروری است.

موضوع : شرایط برگزاری جلسات شورا

سوال: جلسات فوق العاده شورای اسلامی روستا در چه زمان هایی و تحت چه شرایطی و با درخواست چه مقاماتی باید تشکیل شود؟

جواب: براساس ماده ی ۲۸ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا در صورت درخواست شورای اسلامی بخش، بخشدار و یا دیگر دستگاه های وظیفه مند در روستا و دهیار ذیربط از شورا برای تشکیل جلسه مشتمل بر زمان، دستور و کار و ضرورت تشکیل جلسه، شورا موظف به برگزاری جلسه ی فوق العاده است. این الزام قانونی در مورد سایر شوراهای اسلامی از جمله شورای اسلامی شهر و شهرستان نیز وجود دارد. منظور از دستگاه های وظیفه مند در این ماده، آن دسته از دستگاه هایی است که به نوعی در روستا خدمت رسانی می کنند و وظایف قانونی در خصوص امور روستاها بر عهده دارند. از جمله این دستگاه ها می توان به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی جهاد کشاورزی و نظایر اینها اشاره کرد.

موضوع : طرح هادی روستا

سوال: با توجه به کارکرد طرح هادی روستا در تعیین فضای کالبدی و سیما و منظر روستا و توسعه ی آینده ی آن نقش شورای اسلامی روستا و دهیاری در تهیه ی آن تا چه حد است؟

جواب: براساس ماده ۷ اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، تهیه طرح هادی روستا از وظایف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است؛ البته اعطای این اختیار نام به بنیاد مسکن مربوط به زمانی است که روستاها متولی خاصی به نام دهیاری نداشتند. با این حال قانونگذار با تشکیل دهیاری در قوانین و مقررات بعدی به نقش دهیاری و شورای اسلامی روستا نیز در تهیه ی طرح هادی روستا اشاره کرده و بر مشارکت آنها صحه گذاشته است. به همین دلیل بند س ماده ی ۲۹ قانون اصلاح قانون شوراهای مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ یکی از وظایف شورای اسلامی روستا را مشارکت در تهیه طرح های هادی روستا و بخشداری بافت های فرسوده و ضوابط و مقررات ساخت و ساز در روستاها دانسته است. در بند ۴۱ ماده ی ۱۰ اساسنامه ی دهیاری ها نیز همکاری با دستگاه های ذیربط برای تهیه و اجرای طرح هادی روستا و تهیه پیشنهادهای لازم و تعیین کاربری از اراضی واقع در روستا به منظور گنجاندن آن در طرح هادی از وظایف دهیار تعریف شده است. در این مقوله منظور از دستگاه های ذیربط، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. پس قانونگذار شورای اسلامی روستا، شورای اسلامی بخش و دهیاری را به خاطر وظایف و مسؤولیت هایی که در روستا به عهده دارند، به عنوان نهادهای مشارکت کننده و ناظر بر تهیه و اجرای طرح های هادی روستا تعیین کرده است.

سوال: آیا عضو شورای اسلامی روستا می تواند همزمان با عضویت در شورا مسؤول امور مالی دهیاری باشد؟

بر اساس ماده ی ۴۱ آیین نامه مالی دهیاری ها مسؤول امور مالی (ذیحساب دهیاری) بنا به پیشنهاد دهیار و تأیید شورای اسلامی روستا منصوب می شود و به اتفاق دهیار در قبال کلیه اقدامات مالی وی دارای مسؤولیت مشترک است. اگر به مفاد ماده ۶۸ قانون اصلاح قانون شوراها مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ در تعیین وظایف شورای اسلامی روستا دقت کنیم، تمامی وظایف و اختیارات بیان شده برای شورای روستا وجه ای [=رخساره ای] نظارتی دارند و به کرات اعضای شورای اسلامی از دخالت در امر اجرا منع شده اند. بدیهی است واگذاری مسؤولیت امور مالی دهیاری به عضو شورای اسلامی روستا به معنای تداخل وظایف نظارت و اجرا و از بین رفت فلسفه وجودی نهاد ناظری به نام شورا است. قانونگذار با درک این واقعیت - یعنی جنبه ی نظارتی عملکرد و وظایف شوراهای اسلامی - در ماده ی ۷۴ اصلاحی قانون شورا : جواب :

به صراحت بیان می دارد: « شوراهای موضوع این قانون یا هر یک از اعضای آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها، شهرداری ها و یا شرکت ها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت کنند یا به آنها دستور بدهند و واگذاری مسؤولیت اجرایی، عضویت هیئت مدیره و مدیریت عامل به اعضای شوراهای مذکور در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکت ها و سازمانهای تابعه ممنوع است». تبصره ی ماده ی ۷۴ نیز اشعار می دارد: « اعضای شوراهای مذکور و بستگان درجه یک آنها به هیچ عنوان حق انجام معامله با دهیاری، شهرداری، سازمان ها و شرکت های وابسته به آن را نخواهد داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع است».

سوال: آیا پیشنهادهای شورای اسلامی روستا به مقامات و مسؤولان ذیربط برای رفع کمبودها و مشکلات بر اساس بند ب ماده ی ۶۸ اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ باید در قالب مصوبه شورا باشد یا پیشنهاد عادی؟

آنچه از مفهوم بند ب ماده ی ۶۸ استنباط می شود، ارائه پیشنهاد به مقامات و مسؤولان ذیربط در قالب مکاتبات عادی منتها از طرف شورای اسلامی روستاست و نیازی به استفاده از ساز و کار تصویب مصوبات شورا و ارائه درخواست و پیشنهاد به صورت مصوبه نیست. بند ب ماده ی ۶۸ که در اصلاحات ۱۳۸۲/۷/۶ نیز اضافه شده است، صریحا به ارائه پیشنهاد اشاره کرده و بدیهی است که ارائه پیشنهاد به معنای لزوم مصوب کردن پیشنهاد نیست. با این حال چنین پیشنهاد هایی باید با توافق اعضای شورا و در قالب مکاتبات اداری و از طریق رئیس شورای اسلامی روستا یا نایب رئیس - در صورت نبود رئیس - باشد. مقامات دولتی نیز مکلف شده اند ظرف مدت حداکثر دو ماه پاسخ پیشنهاد و مکاتبه ی شورا را بدهند و در صورت عدم ارائه ی پاسخ شورا حق دارد موضوع را برای پیگیری قانونی به اطلاع مقامات مافوق دستگاه مرتبط برساند.

سوال: آیا شورای اسلامی روستا می تواند بدون رعایت مراحل ذکر شده در ماده ی ۵۳ آیین نامه اجرایی، تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار (مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱)، دهیار را عزل کند؟

مطابق تبصره ذیل بند (م) ماده ی ۶۷ قانون تشکیلات وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصورت ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن، عزل دهیار با رأی اکثریت اعضای شورای اسلامی روستا بر اساس آیین نامه ی مربوط انجام می شود. بنابراین چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای اسلامی روستا به هر دلیلی (از جمله اختلافات خانوادگی و خویشاوندی که ممکن است موجب اخلال در اداره ی روستا شود) به عملکرد یا عملیات دهیاری اعتراض یا ایرادی داشته باشند. باید طبق ماده ی ۵۲ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار، اقدام کنند. عزل دهیار بدون رعایت آیین نامه مذکور ممکن نیست و مغایرت دارد.

موضوع : جانشین شورای اسلامی

در صورت عدم تشکیل یا انحلال شورای اسلامی بخش، جانشین شورای اسلامی روستای تابع آن بخش، چه مقامی است؟

سوال:

نظر به اینکه به موجب تبصره ۲ ماده ی ۸۵ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ مجلس شورای اسلامی یکی از وظایف شورای اسلامی بخش، جانشینی و انجام وظایف و اعمال اختیارات شورای اسلامی روستاهای تابع است که به هر دلیل تشکیل نشده اند یا پس از تشکیل منحل شده اند، در صورتی که شورای اسلامی بخش جانشین شورای اسلامی روستای تابع آن بخش هم محسوب می شود. لازم به ذکر است که به موجب ماده ی ۸۵ قانون تشکیلات وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ مجلس شورای اسلامی استاندار جانشین شورای اسلامی بخش است.

جواب:

موضوع : وضعیت حقوقی دهیاری

در صورت انحلال شورای اسلامی روستا، وضعیت حقوقی دهیاری به چه صورتی خواهد بود؟

سوال:

در مواردی که شورای اسلامی روستا منحل می گردد، دهیاری که مطابق مقررات انتخاب و به ایفای وظایف دهیاری اشتغال دارد، کماکان به فعالیت خود ادامه داده و مواردی که بر عهده شورای اسلامی روستا می باشد، شورای اسلامی بخش به عنوان جانشین انجام می دهد.

جواب:

موضوع : برکناری دهیار توسط بخشدار

آیا با وجود اصرار شورای روستا بر فعالیت دهیار، بخشدار می تواند دهیار را بر کنار کند؟

سوال:

با توجه به تصریح تبصره ی بند م ماده ی ۶۸ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی عزل دهیار در صلاحیت شورای اسلامی روستا و مطابق شرایط مقرر است.

جواب :

موضوع : انتخاب کارمند دهیاری

آیا دهیار می تواند یکی از اعضای شورا را به عنوان کارمند دهیاری بکار گیرد؟

سوال :

ذیل ماده ی ۷۴ قانون تشکیلات، انتخابات و وظایف شوراهای، واگذاری مسؤلیت اجرایی به اعضای شوراهای در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکتها و سازمانهای تابعه را ممنوع نموده است. لذا دهیار نمی تواند اعضای شورا را به عنوان کارمند به کار گیرد.

جواب :

موضوع : مرجع انتخاب دهیار

دهیار را چه مرجعی انتخاب می کند؟ حکم انتصاب دهیار را چه نهادی صادر می نماید؟ چنانچه شورای بخش نتواند در انتخاب دهیار اقدام نمایند آیا بخشداران راسا می توانند نسبت به انتخاب و حکم دهیار را صادر نمایند یا خیر؟

سوال :

- ادر صورتی که شورای اسلامی روستا تشکیل نشود یا پس از تشکیل منحل شود کلیه ی وظایف شورای مزبور را جانشین آن انجام خواهد داد. مطابق تبصره ۲ ماده ی ۸۵ اصلاحی قانون شوراهای، شورای اسلامی بخش جانشین شورای روستا در انجام وظایف قانونی از جمله انتخاب دهیار می باشد. ۲- حکم انتصاب دهیار نیز وفق بند م ماده ی ۶۸ قانون شوراهای توسط بخشدار صادر خواهد شد. ۳- بخشدار بدون پیشنهاد شورای اسلامی بخش قادر به صدور حکم انتصاب برای دهیار مورد نظر خود نمی باشد بلکه می بایست مراجع ذیصلاح شورای اسلامی بخش را به انجام وظیفه قانونی خود الزام / ملزم نمایند.

جواب :

موضوع : حقوق دهیار

اگر فردی از سوی شورای اسلامی روستا به عنوان دهیار انتخاب شود که کارمند رسمی یک سازمان دولتی ، وابسته به دولت و یا عمومی نیز باشد ، نحوه ی پرداخت حقوق ، اضافه کار ، عیدی و پاداش وی چگونه و بر عهده چه دستگاهی است؟

سوال :

ماده ۴۸ آیین نامه اجرایی تشکیلات ، انتخابات داخلی شورای اسلامی روستا ، مصوب هیات وزیران (۱۱/۱/۷۸) مقرر داشته است : چنانچه شورا به وجود فردی شاغل در دستگاههای دولتی و یا وابسته به دولت برای تصدی سمت دهیار نیاز داشته باشد می تواند به عنوان مامور به خدمت از طریق بخشداری از سازمان متبوع در خواست نماید ماده ی ۷ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها، مصوب هیئت وزیران (۱۳۸۰/۱۱/۳۱) چنین تصریح دارد: " کارکنان دولت ، سازمانها و موسسات وابسته به دولت ، موسسات عمومی غیردولتی و دولتی و

جواب :

سازمانهای وابسته به آن می توانند به عنوان مامور به خدمت در سمت دهیار انجام وظیفه نمایند. بنابراین، با توجه به مراتب فوق: اول، استفاده خدمتی از کارکنان دولت و موسسات عمومی غیر دولتی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت (مصوب ۱۳۷۰) در قالب ماموریت امکان پذیر است. دوم، شرط تحقق ماموریت، توافق دو دستگاه است. سوم نحوه ی پرداخت حقوق، اضافه کار، عیدی و پاداش مامورین مذکور، حسب مورد بر اساس آیین نامه ماموریت مربوط خواهد بود. برای مثال، در مورد کارکنان مشمول قانون استخدام کشوری، آیین نامه ماموریت موضوع ماده ی ۱۱ قانون استخدام کشوری مقرر می دارد که پرداخت حقوق و مزایای متعلقه تا ۶ ماه بر عهده ی دستگاه اعزام کننده مامور و بیشتر از ۶ ماه بر عهده ی دستگاه قبول کننده است.

موضوع: زمان انتخاب دهیار

سوال: آیا انتخاب دهیار توسط شورای روستا موکول به تاسیس سازمان دهیاری است؟

بر اساس بند (م) ماده ی ۶۸ قانون شوراها، «انتخاب فردی ذیصلاح به سمت دهیار برای مدت ۴ سال بر اساس آیین نامه ی مربوط و معرفی به بخشدار جهت صدور حکم» از وظایف شورای روستا است. با توجه به اینکه شوراها در محدوده ای که قانون به عنوان وظایف شوراها تعیین کرده باید انجام وظیفه کنند. بنابراین وظیفه شورای روستا برابر قانون صرفاً منحصر و مقید به «انتخاب... و معرفی به بخشدار» است. لذا زمانی پیشنهاد شورا برای انتخاب دهیار محقق می گردد و سمت دهیار از لحاظ اداری تکمیل می شود که حکم دهیاری توسط بخشدار صادر گردد. به عبارت دیگر مادامی که بخشدار، حکم دهیاری را صادر نکند سمت دهیاری اعتبار قانونی نخواهد داشت. متعاقب قانون شوراها (مصوب ۱۳۷۵/۳/۱) قانون تاسیس دهیاری های خود کفا در روستاهای کشور در سال ۱۳۷۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده که به موجب آن، سازمان دهیاری با شخصیت حقوقی مستقل در روستا تاسیس می گردد. این امر در ماده ی ۲ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ هیئت وزیران) مورد تاکید مجدد قرار گرفته و حسب مفاد ماده ی مذکور «دهیاری نهاد عمومی غیر دولتی محسوب می شود» سازمان دهیاری دارای شخصیت حقوقی مستقل است و به صورت خود کفا اداره می شود. با عنایت به مورد اخیر، قانون تاسیس دهیاری های خود کفا موخر بر قانون شوراهاست و در محدوده خود و وظایف مقرر در آن نیز ملاک عمل است. ولیکن قانون اخیر تعارضی با قانون شوراها ندارد، بلکه قابل جمع است. به این صورت که شورای روستا فردی را به عنوان دهیار انتخاب و برای صدور حکم به بخشدار معرفی می نماید. طبعاً در پی آن سازمان دهیاری باید تاسیس و شخصیت حقوقی آن محقق شده باشد تا اولاً صدور حکم توسط بخشدار معنی داشته باشد و ثانیاً دهیار با قرار گرفتن در راس سازمان دهیاری بتواند وظایف مقرر در اساسنامه سازمان را به مورد اجرا گذارد. در غیر این صورت تعیین دهیار قبل از تاسیس سازمان دهیاری اقدام ناقصی است که انجام وظیفه دهیاری را با مشکلات جدی اداری و حقوقی مواجه می سازد و بالطبع به علت نداشتن شخصیت حقوقی، تصمیمات دهیار اعتبار قانونی نخواهد داشت. پس از آنجا که برابر بند (م) ماده ی ۶۸ صدور حکم از وظایف بخشدار تلقی شده شایسته است بخشداران قبل از تاسیس سازمان دهیاری اصولاً حکمی را صادر نمایند تا مشکلات بعدی حادث نشود.

موضوع: حساب مستقل دهیاری

سوال: آیا دهیار می تواند حساب بانکی مستقلی به نام دهیاری افتتاح کند؟

ماده ی ۳۷ آیین نامه تشکیلات اجرایی روستا (مصوب ۷۸/۱/۱۱ هیئت وزیران) مقرر می دارد: «شورا و دهیار موظف اند به منظور حفظ و نگهداری کلیه ی وجوه دریافتی و درآمدهایی که در طول هر دوره فعالیت قانونی تحصیل می نمایند، حسابی را در نزدیکی از نزدیکترین شعب بانکهای کشور به نام شورا افتتاح نمایند و تمامی وجوه نقد را به محض وصول به آن حساب واریز کنند» همچنین ماده ی ۳۸ این آیین نامه مقرر می دارد: «هرگونه برداشت از حساب موجودی و اعتبارات شورا باید در قالب بودجه ی سالانه و طرح ها و مخارجی که از قبل به تصویب شورا رسیده است و با امضای رئیس و امضای منشی و مهر شورا باشد» به طوری که در صدر ماده ۳۷ آیین نامه یاد شده تصریح گردیده، شورا و دهیار هر دو مورد حکم مصوبه هیئت دولت قرار گرفته اند اما در ذیل ماده مذکور تصریح شده که افتتاح حساب باید به نام شورا باشد و تصریحی ندارد به اینکه دهیاری بتواند به نام خود افتتاح حساب نماید. ماده ی ۳۸ آیین نامه هم نحوه ی برداشت از حساب را معلوم و مشخص ساخته است. ماده ی ۱۷ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۱) به عنوان مصوبه موخر و لاحق مقرر می دارد: «هرگونه برداشت از وجوه و اعتبارات دهیاری در قالب بودجه ی مصوب سالانه و طرح های مصوب شورا با رعایت مقررات مربوط انجام می شود» برابر ماده ی ۱۸ اساسنامه مذکور، اسناد و اوراق تعهد آور و حسابهای بانکی باید با امضای مشترک دهیار و مسئول عالی دهیاری که ذیحساب دهیار است انجام شود. برابر ماده ی ۱۹ اساسنامه یاد شده بودجه ی مصوب دهیاری باید به تصویب شورا برسد و به دهیاری ابلاغ گردد. این امر در ماده ی ۳۱ آیین نامه مالی و معاملاتی دهیاری ها (مصوب ۸۲/۵/۱۹ هیئت دولت) نیز مورد تایید قرار گرفته است. بر اساس ماده ی ۴۲ آیین نامه ی مالی دهیاری ها (مصوب ۸۲/۵/۱۹) کلیه پرداخت های دهیاری در حدود بودجه ی مصوب با اسناد مثبت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط به عمل خواهد آمد. این اسناد باید به امضای مشترک دهیار و مسئول مالی دهیاری که ذیحساب دهیار است برسد.» به طوری که در ماده ی ۴۶ آیین نامه مالی – به عنوان مصوبه لاحق بر مصوبات قبلی – به صراحت مقرر شده «حسابهای بانکی دهیاری بایستی در نزدیکترین شعب بانکهای کشور مفتوح گردد. افتتاح حساب بانکی به نام دهیاری با پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا امکان پذیر خواهد بود.» برابر ماده ی ۴۷ آیین نامه مالی و معاملاتی «در مواردی که دهیاری برای فعالیتهای مختلف عمومی و اختصاصی، حسابهای بانکی مجزا داشته باشد، استفاده از وجوه متمرکز در یک حساب برای استفاده در حساب دیگر، منوط به موافقت شورای اسلامی روستاست و در موافقتنامه ی مذکور، زمان برگشت وجوه یاد شده باید معلوم گردد.» با توجه به موارد فوق به طوری که ملاحظه می گردد، افتتاح حساب بانکی به نام دهیاری با پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا امکان پذیر است.

✉ جواب :

موضوع: بیمه دهیار

✉ سوال :

وضعیت بیمه دهیاران چگونه است ؟

✉ جواب :

نحوه بیمه دهیاران بستگی به نوع رابطه استخدامی آنها با دهیاری دارد. بدیهی است آن دسته از دهیارانی که در استخدام سایر دستگاه ها و نهادها هستند و به دهیاری مامور می شوند از بیمه ی اداره متبوع و مامور کننده بر خوردار خواهند بود و کسورات بیمه ای آنها کماکان از محل دریافتی آنها پرداخت خواهد شد. آن دسته از دهیارانی که بدون داشتن هر گونه رابطه استخدامی با دستگاه های دیگر، به واسطه قرارداد یا شکل دیگر استخدامی به خدمت دهیاری در می آیند نیز حق بیمه از پرداختی قانونی آنها کسر و به حساب بیمه که به صراحت ماده ی ۹ آیین نامه استخدامی دهیاری ها، بیمه تامین اجتماعی است واریز خواهد شد آن دسته از دهیارانی که مستخدم دستگاهی نیستند

و قبلاً صندوق بازنشستگی خاصی را انتخاب کرده باشند نیز کسورات به صندوق مذکور واریز خواهد شد.

موضوع : استخدام دهیار

با توجه به این که دهیار را شورای اسلامی روستا برای مدت چهار سال انتخاب می کند، چگونه می توان دهیار را استخدام کرد؟ چرا که ممکن است شورای دوره ی بعد فرد دیگری را به عنوان دهیار انتخاب نماید.

سوال:

بر اساس بند م ماده ی ۶۸ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ دهیار یک سمت است و پست سازمانی مشخصی تحت عنوان دهیار وجود ندارد. به خدمت گرفتن یک فرد در یکی از اشکال استخدامی و با رعایت شرایط پیش بینی شده در آیین نامه تصدی سمت دهیار و با تصویب و تأیید شورای اسلامی روستای مربوطه به معنای عدم امکان برکناری و پایان دادن به خدمت دهیار با رعایت مقررات قانونی نیست. (درباره ی سمت شهردار و سایر سمت های قانونی نیز این وضعیت وجود دارد). بدیهی است شرایط به کارگیری افراد در دهیاری ها تابع آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۳/۴/۷ می باشد. ماده ی ۱ این آیین نامه به کارگیری افراد در دهیاری ها را به صورت استخدام موقت و به موجب قراردادهای حداکثر ۵۰ ماهه دانسته است. البته این وضعیت در ارتباط با افرادی است که هیچگونه استخدامی با دستگاههای دیگر ندارند و صرفاً در چارچوب آیین نامه ی استخدامی موصوف به خدمت دهیاری در می آیند. بدیهی است ادامه خدمت در دهیاری ضمن رعایت اصل اختیار شوراهای اسلامی روستا منوط به رضایتمندی از عملکرد وجود بودجه لازم، بهره وری، علاقه مندی و توانایی فرد است. دهیاری های کشور به عنوان بخش عمده ای از نظام غیر حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی از خدمات نیروهای کار فعال استقبال خواهند کرد.

جواب:

موضوع : حقوق و مزایای دهیار

حقوق و مزایای دهیار چگونه و از چه محلی قابل تأمین و پرداخت است؟

سوال:

به طور کلی حقوق و مزایای دهیاران از محل بودجه دهیاری مربوط تأمین و پرداخت می شود؛ اما در این مورد باید بین دو دسته از دهیاران تفکیک قائل شد بر اساس ماده ی ۷ آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۳/۴/۷ هیأت وزیران، حقوق و مزایای آن دسته از دهیارانی که مستخدم وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ یا دارای مقررات استخدامی خاص هستند، بر اساس ضوابط استخدامی حاکم بر وضعیت آن مستخدم در دستگاه ذیربط و از محل بودجه دهیاری است. اما حقوق و مزایای دهیارانی که مستخدم دستگاه های دیگر نیستند و بر اساس قرارداد به استخدام موقت دهیاری در می آیند. بر اساس مقررات قانون کار و در چارچوب بودجه ی مصوب دهیاری محاسبه و پرداخت می شود. قرارداد مذکور بر اساس ماده ی ۱۱ آیین نامه ی استخدامی دهیاری ها بین دهیار و ذیحساب دهیاری منعقد و امضا می شود پس در بودجه مصوب دهیاری ها باید سر فصلی به عنوان حقوق و مزایای دهیار پیش بینی گردد. پرداخت حقوق و مزایای دهیار صرفاً از اعتبارات همان سر فصل صورت خواهد گرفت.

جواب:

موضوع : بیمه دهیاران

کارفرمای دهیاران در پرداخت بیمه، چه دستگاہی است و وضعیت بیمه ی دهیاران چگونه است؟

سوال:

در این مورد وضعیت دهیاران متفاوت است. آن دسته از دهیارانی که در استخدام دستگاه های دیگر هستند و مأمور دهیاری می شوند و به آن منتقل می گردند. بر اساس ماده ی ۱۴ آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۲/۴/۷ کشور باز نشستگی مربوط به سهم شان هر ماه از حقوق آنها کسر می گردد و پس از افزودن سهم کار فرما به صندوق باز نشستگی مربوط واریز می شود. در این موارد کارفرما قطعاً دهیاری است. اما آن دسته از دهیارانی که استخدام دستگاه های دولتی دیگر نبوده اند و صرفاً رابطه استخدامی آنها بر اساس آیین نامه با دهیاری برقرار شده است. درباره ی پرداخت حق بیمه و سایر مزایا تابع قانون کار مصوب ۱۳۶۹ و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ هستند، بدیهی است حقوق و مزایا و کسور باز نشستگی این دسته از دهیاران بر اساس مفاد قرارداد تنظیمی و با رعایت ضوابط قانون کار و تأمین اجتماعی از پرداختی آنها کسر می گردد و پس از افزودن سهم دهیاری به صندوق مربوط واریز می شود. بدین ترتیب در هر دو مورد، در هر حال کارفرما دهیاری است. ماده ی ۷ آیین نامه استخدامی دهیاری ها نیز در این مورد اشعار می دارد: «در صورت به کارگیری مستخدمان وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ یا دارای مقررات خاص استخدامی برای تصدی سمت دهیار و یا سایر مشاغل دهیاری به عنوان مأمور، حقوق و مزایای مأمور بر اساس ضوابط استخدامی حاکم بر آن مستخدم در دستگاه ذیربط محاسبه و از محل اعتبارات دهیاری پرداخت می شود.» شکی نیست پرداخت بیمه دهیاران مشمول این ماده نیز از محل بودجه ی دهیاری و بر اساس همین ضوابط استخدامی صورت می گیرد.

جواب:

موضوع: معلمی و دهیاری

آیا معلمی که در مدرسه روستا مشغول تدریس است می تواند همزمان به عنوان دهیار نیز انتخاب شود و مسؤولیت دهیاری را به عهده بگیرد؟

سوال:

بر اساس بند ک ماده ی ۵۱ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران یکی از شرایط اساسی احراز سمت دهیار اشتغال تمام وقت در سمت دهیاری است. بدین لحاظ با رعایت تبصره ی همین ماده که اجازه فعالیت نیمه وقت را به دهیاران روستاهایی که حوزه انتخابیه ی آنها کمتر از ۱۵۰۰ نفر جمعیت دارد، داده است. فعالیت بقیه دهیاران باید تمام وقت باشد. همچنین ماده ی ۴۷ آیین نامه به طور صریح مقرر کرده که فعالیت دهیار در سمت دهیاری تمام وقت است. پس معلمی که به هر نوعی رابطه استخدامی با آموزش و پرورش دارد نمی تواند همزمان به عنوان دهیار نیز انجام وظیفه کند. انتخاب معلمان در سمت دهیار نه تنها با مقررات قانونی مذکور در تعارض است. ممنوعیت های قانونی دیگری از جمله دریافت از دو صندوق و ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل را نیز به همراه دارد. در عین حال تبصره ۲ ماده ی ۸ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ مقرر می دارد: «دهیار می تواند همزمان با تصدی مسؤولیت دهیاری به فعالیت آموزشی خود نیز ادامه دهد» این مقرر الهام گرفته از اصل ۱۴۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است. پس چنانچه دهیار به تدریس یا تحقیق در مؤسسه ی تحقیقاتی یا آموزشی مشغول باشد تصدی شغل دهیاری مانعی برای ادامه فعالیت تحقیقاتی و آموزش وی نخواهد بود. البته این فعالیت تحقیقاتی آموزشی نباید به صورت رابطه استخدامی باشد. بدین ترتیب چنانچه شورای اسلامی روستا بخواهد از معلمان یا کادر آموزش و پرورش یا سایر وزارتخانه ها و نهاد ها به عنوان دهیار استفاده کند، لازم است به دستگاه متبوع، تقاضای مأموریت فرد مورد نظر را اعلام کند. ماده ی

جواب:

۴۸ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیاری مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ مقرر می دارد: « چنانچه شورا به وجود فردی شاغل در دستگاه های دولتی و یا وابسته به دولت برای تصدی سمت دهیار نیاز داشته باشد می تواند به عنوان مأمور به خدمت از طریق بخشداری از سازمان متبوع درخواست کند.» تبصره ۱ ماده ی ۷ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها در تکمیل حکم قانونی مذکور مقرر می دارد: « هر گاه یکی از کارمندان وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی موضوع این ماده برای تصدی دهیاری انتخاب شود و خود او راضی باشد. اداره ی متبوع کارمند، مکلف است با ماموریت او موافقت کند.» در این تبصره قانون، دستگاه متبوع شخص مستخدم را مکلف کرده است که با ماموریت فرد انتخاب شده به عنوان دهیار موافقت کند. دستگاه های موضوع ماده ی ۷ که مکلف اند با ماموریت کارمندان خود که به عنوان دهیار انتخاب شده اند، موافقت کنند، عبارتند از: دولت، سازمان ها و مؤسسات وابسته به دولت، مؤسسات عمومی و غیر دولتی و سازمانهای وابسته به آنها. پس چنانچه شورای اسلامی روستا فردی را که رابطه استخدامی با هر یک از دستگاه های ذکر شده دارد به عنوان دهیار انتخاب کند باید مراتب را با درخواست ماموریت فرد مورد نظر از طریق بخشداری به دستگاه ذیربط اعلام کند و دستگاه متبوع کارمند نیز مکلف است با درخواست ماموریت موافقت نماید. این تکلیف قانونگذار در واقع امتیازی است که با توجه به جنبه ی عمومی بودن فعالیت دهیاری ها برای آنها در نظر گرفته شده است.

موضوع: اضافه کاری دهیار

سوال: آیا پرداخت وجوهی زیر عنوان اضافه کار به دهیاران و جاهت قانونی دارد؟

براساس حکم ماده ی ۱۱ آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۲/۴/۷ هیأت وزیران حقوق و مزایای دهیاران براساس مقررات قانون کار و در چارچوب اعتبارات مصوب شورای اسلامی روستا تعیین و به موجب قرار داد بین دهیار و ذیحساب دهیاری پرداخت می شود. پرداخت هر گونه وجهی تابع ضوابط پیش بینی شده در قرار داد کار است، اما در موارد ارجاع کار اضافی یا اضافه کار رعایت مفاد مواد ۵۹ و ۶۰ قانون کار الزامی است. شروط پیش بینی شده در ماده ی ۵۹ قانون کار شامل: الف) موافقت کارگر ب) پرداخت ۴۰ درصد اضافه بر مزد هر ساعت کار عادی ج) حداکثر ارجاعی ۴ ساعت کار اضافی در روز می باشد. به هر حال تمامی موارد فوق مبتنی بر توافق دو جانبه و با رعایت مصالح دهیاری و منوط به پیش بینی بودجه لازم در اعتبارات شورا می باشد. بدیهی است خارج از حدود قرارداد کار و موارد پیش بینی شده در آن پرداخت هر گونه وجهی به دهیار تحت عنوان اضافه کار و به استثناء آنچه که قانون کار تحت عنوان تکالیف رفاهی پیش بینی شده فاقد وجاهت و اعتبار قانونی است، اما دهیارانی که مستخدم دستگاههای دولتی هستند و در اجرای ماده ی ۱۲ آیین نامه استخدامی دهیاری مامور می شوند، حقوق و مزایای آنها که شامل اضافه کار نیز می شود، تابع حکم ماده ی ۷ آیین نامه استخدامی دهیاری ها است. به عبارت دیگر کلیه مقرراتی که در مورد حقوق و مزایای شخص مامور در دستگاه مامور کننده اعمال می شود در دهیاری نیز قابل اعمال است البته بودجه لازم برای تحقق این موضوع باید در اعتبارات مصوب و شورای اسلامی مربوط پیش بینی شود اگرچه اعتبارات مصوب دهیاری ابهام دارد اما به نظر می رسد منظور مصوبه بودجه موضوع ماده ی ۲۹ فصل دوم آیین نامه مالی دهیاری هاست. بدیهی است در بودجه مصوب دهیاری باید تکلیف حقوق و مزایای دهیار نیز مشخص شود.

موضوع: استخدام دهیار

با توجه به این که دهیار را شورای اسلامی روستا برای مدت چهار سال انتخاب می کند، چگونه می توان دهیار را استخدام کرد؟ چرا که

ممکن است شورای دوره ی بعد فرد دیگری را به عنوان دهیار انتخاب نماید.

سوال:

براساس بند م ماده ی ۶۸ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای اسلامی و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ دهیار یک سمت است و پست سازمانی مشخصی تحت عنوان دهیار وجود ندارد. به خدمت گرفتن یک فرد در یکی از اشکال استخدامی و با رعایت شرایط پیش بینی شده در آیین نامه تصدی سمت دهیار و یا تصویب و تأیید شورای اسلامی روستای مربوطه به معنای عدم امکان برکناری و پایان دادن به خدمت دهیار با رعایت مقررات قانونی نیست. (درباره ی سمت شهردار و سایر سمت های قانونی نیز این وضعیت وجود دارد). بدیهی است شرایط به کارگیری افراد در دهیاری ها تابع آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۳/۴/۷ می باشد. ماده ی ۱ این آیین نامه به کارگیری افراد در دهیاری ها را به صورت استخدام موقت و به موجب قراردادهای حداکثر ۵۰ ماهه دانسته است. البته این وضعیت در ارتباط با افرادی است که هیچگونه استخدامی با دستگاههای دیگر ندارند و صرفا در چارچوب آیین نامه ی استخدامی موصوف به خدمت دهیاری در می آیند. بدیهی است ادامه خدمت در دهیاری ضمن رعایت اصل اختیار شوراهای اسلامی روستا منوط به رضایتمندی از عملکرد وجود بودجه لازم، بهره وری، علاقه مندی و توانایی فرد است. دهیاری های کشور به عنوان بخش عمده ای از نظام غیر حاکمیتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی از خدمات نیروهای کار فعال استقبال خواهند کرد.

جواب:

موضوع: جذب کمک های داوطلبانه برای دهیاری

آیا دهیاری می تواند در مسیر انجام امور خود از کمک های داوطلبانه اهالی روستا استفاده کند؛ ساز و کار جذب و استفاده از این کمک ها چیست؟

سوال:

ماده واحده ی قانون تأسیس دهیاری های خودکفا در روستاهای کشور مصوب ۱۳۷۷/۴/۱۴ دهیاری را دارای شخصیت حقوقی مستقل و خودکفا از نظر مالی تعریف کرده است. بدیهی است خودکفایی دهیاری به منزله ی عدم اتکالی آن به منابع دولتی و استقلال مالی آن است. در این زمینه، بند ج ماده ی ۳۶ آیین نامه مالی دهیاری ها یکی از منابع درآمدی دهیاری ها را اعانات و کمک های اهدایی اشخاص و سازمان های خصوصی بر شمرده است. ماده ی ۱۱ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها نیز با تأکید بر لزوم خودکفایی دهیاری ها، خودیاری اهالی روستا را به عنوان منبعی مهم در تأسیس و نهادینه شدن فعالیت دهیاری معرفی کرده است. این خودیاری و کمک می تواند شامل کمک های نقدی و اموال منقول و غیر منقول باشد. به طور مثال اهالی روستا ممکن است زمین و ساختمان یا تجهیزات یا مبالغ نقدی را برای خدمات رسانی و تقویت مالی دهیاری به آن اهدا کنند. البته قبول این هدایا و اعانات و کمک های اشخاص و سازمان های خصوصی پس از تأسیس دهیاری در اجرای بند ۲۲ ماده ی ۱۰ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها نیاز به مصوبه شورای اسلامی روستا نیز دارد. اشاره به مصوبه ی شورای اسلامی روستا برای ضابطه مند کردن این کمک هاست. طبیعی است که دهیاری به عنوان مؤسسه ی عمومی غیر دولتی از چنین کمک ها و هدایایی استقبال خواهد کرد. هنگامی که چنین هدایایی با تصویب شورای اسلامی جذب شدند، جزو منابع دهیار محسوب می شوند و مصرف آنها نیز تابع مقررات آیین نامه ی مالی دهیاری ها و سایر مقررات حاکم بر اعتبارات دهیاری ها یا فروش اموال منقول و غیر منقول خواهد بود.

جواب:

موضوع: مسؤلیت دو دهیاری با یک دهیار

آیا بر اساس قانون تصدی مسؤولیت دو دهیاری به وسیله یک دهیار امکان پذیر است؟

سوال:

صرف نظر از اصل یک شغلی بودن و عدم جمع بین دو شغل از مجموعه ی وظایفی که مطابق با اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها و قانون شوراها بر عهده ی دهیار گذاشته شده است، چنین استنباط می کند که رعایت صرفه و صلاح هر دهیاری که دارای شخصیت حقوقی مستقل از دهیاری دیگر است، ایجاب می کند که هر دهیاری، دهیار جداگانه ای داشته باشد. بر این اساس شکی نیست که در صورت تصدی دو دهیاری به وسیله ی یک دهیار، انجام دقیق وظایف قانونی متزلزل می گردد و ممکن است منافع و مصالح دو روستا تداخل و تلافی کنند. مضافا اینکه یکی از شرایط احراز سمت دهیار به استناد بند د ماده ۵۱ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراها ی اسلامی روستا سکونت در همان روستاست و در نتیجه بدیهی است که سکونت در دو روستا همزمان غیر ممکن است.

جواب:

موضوع: بیمه دهیاران پاره وقت

آیا دهیاران پاره وقت، تحت پوشش بیمه قرار می گیرند؟

سوال:

بر اساس ماده ی ۱۴ آیین نامه استخدامی دهیاری ها در صورتی که دهیار مشترک یکی از صندوق های بازنشستگی باشد کسور مربوط به سهم او هر ماه از حقوق وی کسر و پس از افزودن سهم کار فرما (دهیاری) به صندوق باز نشستگی مربوط واریز می شود. بنابراین دهیار پاره وقت چنانچه مشترک یکی از صندوق های بیمه باشد کسور مربوط به بیمه او از پرداخت های دهیاری نیز به حساب صندوق بازنشستگی مرتبط واریز می شود. اما در صورتی که دهیار پاره وقت مشترک هیچ صندوقی نباشد و در قالب قرارداد و به صورت پاره وقت در خدمت دهیاری باشد نیز کسور بیمه ای او بر اساس ماده ی ۹ آیین نامه استخدامی دهیاری ها تابع قانون کار و تامین اجتماعی خواهند بود.

جواب:

موضوع: انتقال دهیار از سایر دستگاهها

آیا برای نقل و انتقال فردی که در سایر دستگاه ها استخدام است به دهیاری به عنوان دهیار، مقررات خاصی وجود دارد؟ و نحوه ی انتقال چگونه است؟

سوال:

بر اساس تبصره ی ۱ ماده ی ۷ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها، هر گاه یکی از کارمندان وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی به عنوان دهیار انتخاب شود و خود او راضی باشد، اداره ی متبوع کارمند مکلف است با مأموریت موافقت کند. بنابراین چنانچه شورای اسلامی روستا فردی را که در استخدام دستگاه های دولتی است برای سمت دهیار با تطبیق شرایط پیش بینی شود در ماده ی ۵ آیین نامه استخدامی دهیاری ها انتخاب کند باید درخواست خود را برای مأموریت فرد مذکور از طریق بخشداری برای دستگاه متبوع کارمند ارسال کند و دستگاه متبوع کارمند نیز مکلف است با مأموریت وی به عنوان دهیار موافقت نماید. این مأموریت تابع مقررات قانون استخدام کشوری یا مقررات خاص مربوط به نحوه ی مأموریت در دستگاه مأمور کننده است. ماده ی ۱۳۴ آیین نامه استخدامی دهیاری در مورد مأموریت، بحث امکان جایگزینی را مطرح کرده که با توجه به مطلق بودن مقررات اساسنامه دهیاری ها و سایر مقررات قانونی، وجود

جواب:

جایگزین برای فردی که تقاضای ماموریت او به عنوان دهیار مطرح شده ضروری نیست و رضایت کارمند کافی است.

موضوع : بیمه بازنشستگی

سوال: آیا آن دسته از کارکنان دولت که به صوت پاره وقت و در خارج از ساعات اداری با دهیاری به عنوان دهیار یا همکار، همکاری می کنند، مشمول پرداخت بیمه باز نشستگی می شوند؟

جواب: بر اساس تبصره ی ماده ی ۱۳ آیین نامه استخدامی دهیاری ها، کارکنان دولت در روستاها می توانند در زمان های فراغت و خارج از ساعات کار با دهیاری به صورت دهیار یا همکار، همکاری کنند. این فعالیت مشمول باز نشستگی و بیمه نخواهد بود. در روستاهای زیر ۱۵۰۰ نفر، این افراد با حفظ سمت می توانند به عنوان دهیار پاره وقت فعالیت کنند. ممنوعیت قانونگذار در این مقوله به این دلیل است که افراد مذکور کسورات مربوط به بیمه و بازنشستگی را در دستگاه متبوع خود می پردازند و پرداخت کسورات بیمه از دو محل و جاهد قانونی ندارد.

موضوع : استعفای دهیار

سوال: در صورتی که دهیار به دلیل استعفا مایل به ادامه خدمت در دهیاری نباشد و شورای اسلامی روستا با این امر مخالفت ورزد و خواستار ادامه خدمت باشد تکلیف چیست؟

جواب: بر اساس بند ۳ ماده ی ۶ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰ یکی از موارد پایان یافتن خدمت دهیار، قبول استعفای دهیار از سوی شورای اسلامی روستاست. اما بر اساس تبصره ی همین ماده در صورت رد استعفا از طرف شورا، دهیار می تواند بعد از پانزده روز از تاریخ اعلام، استعفای خود را به دفتر بخشداری ارسال کند و شورا موظف است حداکثر قبل از اتمام مدت، دهیار جدید را انتخاب و برای صدور حکم به بخشدار معرفی کند. بدیهی است دهیار از زمان تحویل استعفا تا قبول استعفا و انتخاب دهیار جدید با تعیین سرپرست دهیاری، برای معطل نماندن امور دهیاری مکلف است به خدمت خود ادامه دهد. شورا نیز مکلف شده است در صورت استعفا و عدم تمایل دهیار به ادامه ی خدمت با استعفای او موافقت کند. منظور از قبل از « اتمام مدت » در تبصره ی ماده ی ۶ مدت مقرر در ماده ی ۸ اساسنامه دهیاری هاست. ماده ی ۸ مقرر می دارد: « در فاصله بین برکناری دهیار یا استعفا یا خاتمه خدمت او تا انتخاب دهیار جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان دهیاری به انتخاب شورا به عنوان سرپرست دهیاری انجام وظیفه می کند » پس شورا موظف است حداکثر قبل از اتمام مهلت سه ماه ی مقرر در ماده ی ۸ نسبت به انتخاب دهیار جدید به جای دهیاری که استعفا داده است، اقدام کند.

موضوع : ماموریت دهیار

سوال: صدور حکم ماموریت برای دهیار با پیشنهاد و تصویب چه مرجعی صورت می گیرد و اعتبار آن از چه محلی تأمین می شود؟

بر اساس ماده ی ۱۶ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها ، صدور حکم حقوقی و مأموریت و مرخصی دهیار با موافقت شورای اسلامی روستا از طریق بخشداری صورت می گیرد. بدیهی است که اعتبارات لازم برای پرداخت حق مأموریت و حقوق دهیار باید در بودجه ی سالانه دهیاری پیش بینی و تأمین شود. این تدبیر قانونگذار ، یعنی پیش بینی لزوم صدور و امضای احکام حقوقی و مأموریت و مرخصی دهیار به وسیله بخشداری، برای رعایت شأن و جایگاه دهیاران و اهمیت وظایف و مسئولیت های آنهاست.

✉ جواب :

موضوع : مرجع تعیین دهیار

مرجع تعیین و احراز حسن شهرت فرد برای تصدی سمت دهیار چیست؟

✉ سوال :

بند (ز) ماده ی ۴۹ آیین نامه ی اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی، داشتن حسن شهرت و عدم اعتیاد به مواد مخدر را از جمله شرایط احراز سمت دهیار دانسته است. اصولاً مبنای احراز حسن شهرت فرد در روستا عرف و طرز تلقی افکار عمومی از فرد در روستاست، و چنانچه اکثریت اعضای شورا – به عنوان نمایندگان منتخب مردم و افکار عمومی – فردی را دارای حسن شهرت بدانند همین امر برای اینکه وی را دارای حسن شهرت و واجد شرط مذکور در بند (ز) ماده ی ۴۹ آیین نامه گفته شده بدانیم کافی است . چنانچه شورای روستا در مورد اینکه آیا فردی دارای حسن شهرت هست یا نه، نتواند به نتیجه ی قاطع برسد، ضرورت دارد موضوع را از اداره ی اطلاعات و نیروهای انتظامی استعلام کند و بر اساس نتیجه ی استعلام تصمیم بگیرد.

✉ جواب :

موضوع : انتخاب دهیار

ملاک برخورداری فرد از توانایی جسمی و روحی لازم برای انجام وظایف دهیار؛ موضوع بند (ه) ماده ی ۴۹ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار، مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ چیست؟ مرجع صالح برای اعلام رسمی وجود این شرط در فرد کجاست؟

✉ سوال :

برخورداری از توانایی جسمی و روحی لازم برای انجام وظایف دهیار یکی از شرایط لازم برای احراز سمت دهیار است. ملاک و مبنای تعیین وجود یا فقدان این توانایی در فرد عرف است، بدین معنی که چنانچه عرفاً و از دیدگاه اکثریت اعضای شورا فردی واجد توانایی روحی و جسمی کافی و لازم برای انجام وظایف دهیار باشد ، وی می تواند به شرط وجود سایر شرایط متصدی سمت دهیار شود . چنانچه در توانایی روحی و جسمی نامزد تصدی سمت دهیار تشکیل شود یا شورای روستا نتواند به نتیجه مشخصی در این زمینه برسد، می باید فرد را برای تعیین وجود یا فقدان توانایی روحی و جسمی به مراکز بهداشتی و درمانی معرفی کند تا این مرجع در این زمینه اعلام نظر کند. پس از وصول نتیجه شورا با توجه به نظر ابراز شده تصمیم می گیرد.

✉ جواب :

موضوع : قرارداد مسنول مالی دهیاری ها

چنانچه فردی متصدی و مسنول امور مالی چند دهیاری باشد، وضعیت قرارداد و بیمه او چگونه خواهد بود؟

✉ سوال :

در این صورت می باید قراردادی بین این فرد و دهیاری هایی که وی مسئول امور مالی آنهاست منعقد شود. در این قرارداد کارفرما ، دهیاری های مذکور و مجری فرد موصوف است . با عنایت به اینکه ممکن است حجم امور مالی هر یک از این روستاها با یکدیگر فرق داشته باشد باید مدت حضور فرد در هر یک از این دهیاری ها به طور دقیق در قرارداد مشخص شود . پس از تعیین این موضوع می توان سهم هر یک از این دهیاری ها را به عنوان کارفرما در پرداخت مزد و حق بیمه با اعمال فرمول تناسب مشخص ساخت . بهتر آن است که میزان سهم هر یک از دهیاری ها در پرداخت مزد و حق بیمه به صورت عدد و درصد در قرارداد ذکر شود تا از اختلافات آینده در این خصوص جلوگیری شود . در صورت بروز اختلاف و شکایت ، کلیه ی دهیاری ها – به عنوان کارفرما – پاسخگوی شکایت فرد مذکور خواهند بود .

✉ جواب :

موضوع : عزل دهیار

چنانچه تعدادی از اهالی نسبت به عملکرد دهیار اعتراض داشته باشند یا از نحوه ی فعالیت وی ناراضی باشند وظیفه ی شورای اسلامی روستا در این خصوص چیست ؟ در چه شرایطی می تواند نسبت به عزل دهیار اقدام کند؟

✉ سوال :

موضوع اعتراض و عدم رضایت اهالی باید در دستور کار شورای اسلامی روستا قرار گیرد و شورا پس از بحث و بررسی و شنیدن نظر موافقان و مخالفان ، نسبت به چگونگی پیگیری آن اقدام کند . شورای اسلامی روستا در صورت وجود حداقل یک موافق با این اعتراض و عدم رضایت باید موضوع را طبق ماده ۵۳ آیین نامه ی اجرایی شورای روستا پیگیری کند . در صورتی که دهیار موارد مورد نظر شورا را رعایت نکند این موارد به صورت سؤال از وی مطرح و به او ابلاغ می گردد. چنانچه دهیار در موعد مقرر برای ارائه پاسخ در شوا حاضر نشود یا پاسخ وی قانع کننده نباشد ، شورا می تواند با رای اکثریت مطلق اعضا وی را از سمت دهیاری بر کنار و فرد جدیدی را انتخاب کند .

✉ جواب :

موضوع : تاسیس دهیاری

آیا روستاهای واقع در حریم شهرها می توانند اقدام به تاسیس دهیاری و انتخاب دهیار کنند؟

✉ سوال :

مطابق ماده ی ۲ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری روستا دارای ماهیت و شخصیت حقوقی مستقل است که به موجب مصوبه ی دولت ایجاد می شود. ادغام آن در شهر مجاور و سلب شخصیت حقوقی آن مستلزم مصوبه هیئت وزیران است (ماده ی ۱۳ قانون مذکور) بنابراین تا زمانی که دولت این روستاها را در شهر مجاور ادغام نکرده است امکان تاسیس دهیاری و انتخاب دهیار در آنها وجود دارد .

✉ جواب :

موضوع : انحلال شورای اسلامی روستا

آیا انحلال شورای اسلامی روستا منجر به خاتمه خدمت دهیار منتخب شورای منحل شده می گردد یاخیر؟

✉ سوال :

موارد خاتمه خدمت دهیار در ماده ی ۵۲ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیئت وزیران ذکر شده است. نظر به اینکه انحلال شورا جزو این موارد نیست. لذا انحلال شورای روستا منجر به خاتمه خدمت دهیار منتخب آن نمی شود و دهیار تا زمانی که به وسیله ی قائم مقام شورای اسلامی روستا (یعنی شورای بخش مرتبط) یا شورای بعدی عزل نشده باشد به فعالیت خود ادامه می دهد.

✉ جواب :

موضوع : وضعیت مالی دهیاری

در صورت عزل و برکناری دهیار و با تحقق مفاد ماده ی ۶ اساسنامه دهیاری ها – مبنی بر خاتمه خدمت دهیار – برای برداشت از حساب دهیاری علاوه بر مسئول امور مالی دهیاری چه کسی باید اسناد مالی را امضا کند؟

✉ سوال :

بر اساس ماده ی ۸ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۸۰/۱۱/۳۱ در فاصله ی بین برکناری دهیار یا استعفا یا خاتمه خدمت او تا انتخاب دهیار جدید – که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد – یکی از کارکنان دهیاری به انتخاب شورا به عنوان سرپرست دهیاری انجام وظیفه می کند. بدیهی است فرد انتخاب شده، تمامی صلاحیت ها و اختیارات دهیار را دارا خواهد بود. بنابراین امضای اسناد و اوراق مالی دهیاری و سایر مکاتبات دهیاری به وسیله سرپرست انجام خواهد شد.

✉ جواب :

موضوع : برکناری دهیار

آیا با انحلال شورای روستا، دهیار منتخب آن شورا هم از سمت دهیاری برکنار می شود ؟

✉ سوال :

اگرچه دهیار از سوی شورای اسلامی روستا انتخاب می شود و تحت نظارت عالی شورای اسلامی روستا به فعالیت می پردازد ولی از نظر قانونی شخصیت حقوقی مستقل از شخصیت حقوقی شورای اسلامی روستا دارد و بدین ترتیب انحلال شورای روستا موجب برکناری وی نمی شود. علاوه بر این اصل کلی، موارد برکناری دهیار از سمت دهیاری در ماده ی ۵۲ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی آن بیان شده است. نظر به اینکه انحلال شورای اسلامی روستا در این ماده جزو موارد خاتمه خدمت و برکناری دهیار نیست از این رو انحلال شورا از موجبات برکناری دهیار از سمت دهیاری به شمار نمی آید و در صورتی که شورای روستا به هر دلیلی منحل شود دهیار زیر نظر جانشین شورای روستا به فعالیت خود ادامه می دهد. لازم به ذکر است که به موجب تبصره ۲ ماده ی ۸۵ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ مجلس شورای اسلامی، جانشین شورای اسلامی روستا شورای اسلامی بخش است.

✉ جواب :

موضوع : بیمه عمر و حوادث به بازماندگان دهیاران

نحوه ی پرداخت بیمه عمر و حوادث به بازماندگان دهیارانی که در حین مأموریت در اثر سانحه فوت می نمایند، چگونه است؟

✉ سوال :

پرداخت دیه ی عمر و حوادث به دهیارانی که فوت می نمایند، مستلزم آن است که تحت پوشش یکی از انواع بیمه های حوادث و عمر شرکتهای بیمه کشور قرار داشته باشند؛ دهیاری ها با همکاری سازمان می توانند اقدامات لازم را در این خصوص به عمل آورند. در خصوص فوت دهیار در اثر سانحه حین انجام مأموریت در صورتی که متوفی طبق قرار دادکار در استخدام دهیاری باشد، پرداخت مستمری و غرامت فوت و هزینه ی کفن و دفن طبق فصل هشتم مقررات قانون تأمین اجتماعی صورت می گیرد.

✉ جواب :

موضوع : سمت مدیرعاملی به دهیار

✉ سوال : آیا انتخاب دهیار عضو هیأت مدیره ی تعاونی به عنوان مدیرعامل، خلاف قانون می باشد؟

✉ جواب : طبق ماده ی ۴۵ قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ و مستنبط از ماده ی ۳۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰، انتخاب یکی از اعضای هیأت مدیره به عنوان مدیر عامل فاقد وجاهت قانونی می باشد.

موضوع : برکناری دهیار توسط بخشدار

✉ سوال : آیا بخشداری می تواند راسا دهیار را از سمت خود برکنار کند؟

✉ جواب : طبق ماده ی ۱۱ آیین نامه استخدامی دهیاری ها حقوق و مزایای دهیار بر اساس مقررات قانون کار و در چارچوب اعتبار مصوب تعیین و به موجب قرارداددی که بین دهیار و ذیحساب دهیاری منعقد می شود، پرداخت خواهد شد. بخشداری از جهت رسمیت بخشیدن به فعالیت دهیار و تشریفات اداری، بر اساس ماده ی ۱۶ اساسنامه سازمان و تشکیلات دهیاری ها حکم حقوقی و مأموریت و مرخصی دهیار را صادر می نماید. بنابراین بخشداری، کارفرمای دهیار محسوب نشده و در مواردی که شخصی به عنوان دهیار به موجب قرارداد کار فعالیت می نماید، نهاد دهیار به عنوان شخصیت حقوقی کارفرمای وی قلمداد می گردد. لازم به ذکر است که قالب قرارداد کار پیشنهادی جهت تنظیم شرایط قانونی و پیشگیری از آرای هیأت تشخیص و حل اختلاف کارگر و کارفرما توسط این دفتر تهیه و به دهیاری های سراسر کشور ابلاغ گردیده است.

موضوع : مرجع انتخاب دهیار

✉ سوال : دهیار توسط چه مرجعی انتخاب می شود؟ حکم انتصاب دهیار توسط چه نهادی صادر می گردد؟ چنانچه شورای بخش نتواند در انتخاب دهیار اقدام نماید آیا بخشداران راسا می توانند نسبت به انتخاب و حکم دهیار را صادر نمایند یا خیر؟

✉ یک. در صورتی که شورای اسلامی روستا تشکیل نشود یا پس از تشکیل منحل شود کلیه وظایف شورای مزبور توسط جانشین آن انجام خواهد

شد. مطابق تبصره ۲ ماده ۸۵ اصلاحی قانون شوراها، شورای اسلامی بخش جانشین شورای روستا در انجام وظایف قانونی از جمله انتخاب دهیار می باشد. دو. حکم انتصاب دهیار نیز وقف بند م ماده ۶۸ قانون شوراها توسط بخشدار صادر خواهد شد. سه. بخشدار بدون پیشنهاد شورای اسلامی بخش قادر به صدور حکم انتصاب برای دهیار مورد نظر خود نمی باشد بلکه می بایست مراجع ذیصلاح شورای اسلامی بخش را به انجام وظیفه قانونی خود الزام نماید.

موضوع : انتخاب کارمند دهیار

سوال: آیا دهیار می تواند یکی از اعضای شورا را به عنوان کارمند دهیاری بکار بگیرد؟

جواب: ذیل ماده ی ۷۴ قانون تشکیلات، انتخابات و وظایف شوراها، واگذاری مسؤلیت اجرایی به اعضای شوراها در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکتها و سازمانهای تابعه را ممنوع نموده است. لذا دهیار نمی تواند اعضای شورا را به عنوان کارمند به کار گیرد.

موضوع : اخذ عوارض توسط دهیاری ها

سوال: در اخذ عوارض از محل ارایه ی خدمات در سطح روستا توسط دهیاری ها، آیا نیاز به تصویب مبلغ عوارض توسط وزارت کشور دارد یا تنها تصویب توسط شورای اسلامی روستا و بخش کفایت می کند؟

جواب: با توجه به ملاک ماده ی ۷۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراها و لزوم اطلاع وزارت کشور وفق تبصره آن، مصوبه عوارض می بایست به وزارت کشور ارسال شود. در این خصوص تصویب وزارت کشور الزامی نیست اما رعایت سایر مقررات از جمله تبصره ۱ ماده ی ۵ قانون تجمیع عوارض و... الزامی بوده و وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول عوارض را قانونی نداند نسبت به اصلاح یا لغو آن اقدام نماید.

موضوع : وصول عوارض مورد درخواست دهیاری

سوال: ساز و کار وضع، تصویب و وصول عوارض مورد درخواست دهیاری چگونه است؟

جواب: براساس بند ۱۸ ماده ی ۱۰ اساسنامه دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰، یکی از وظایف دهیار تهیه تعرفه عوارض با همکاری شورای اسلامی روستا و ارائه ی آن به شورای اسلامی بخش به منظور تصویب و طی سایر مراحل قانونی است. پس دهیار با همکاری شورای اسلامی روستا تعرفه ی عوارض مورد درخواست را تهیه و برای تأیید به شورای اسلامی بخش ارائه می کند. شورای اسلامی بخش موظف است در صورت تصویب تعرفه عوارض پیشنهادی در اجرای تبصره ی ذیل ماده ی ۷۷ قانون شوراها مصوب ۱۳۷۵ نسخه ای از آن را برای وزارت کشور ارسال کند.

عوارض مذکور یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است و وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول عوارض مذکور را منطبق بر قانون نداند، آن را لغو کند. بر اساس ماده ی ۴ آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ وصول عوارض تصویبی روستا بر عهده ی دهیار و دهیاری است و بر اساس ماده ی ۵ همین آیین نامه دهیار باید با مشخص کردن نحوه ی وصول و استفاده از ساز و کارها قانونی در اختیار، نسبت به وصل عوارض مربوط اقدام کند. پس پیشنهاد با شورای اسلامی روستا و دهیاری است. تصویب با شورای اسلامی بخش و وصول پس از یک ماه از ارسال هر مصوبه با وزارت کشور است.

موضوع : عوارض دهیار ها

سوال: نحوه ی تقسیط و دریافت مطالبات دهیاری ها که به عوارض مربوط می شود چگونه است؟

جواب: بر اساس ماده ی ۲۸ آیین نامه ی مالی دهیاری ها، دهیاری به عنوان اصلی کلی مجاز به تقسیط مطلب خود (ناشی از عوارض) نیست؛ اما در مواردی که مؤدی قادر به پرداخت یکجای تمام بدهی خود نباشد، دهیاری می تواند مطالبات خود را با اقساط حداکثر سی و شش ماهه مطابق دستور العملی که به پیشنهاد دهیار به تصویب شورای اسلامی روستای مربوط می رسد، دریافت کند. در هر حال صدور مفاسا حساب موکول به تأدیه کلیه بدهی های مؤدی خواهد بود. تشخیص عدم قدرت مالی مؤدی برای پرداخت مطالبات دهیاری با خود دهیاری است. البته در این مورد هر دهیاری باید دستور العمل اشاره شده را تهیه کند و به تصویب شورای اسلامی روستای مربوط برساند. اما مطلب دیگر اینکه دهیاری نمی تواند مادامی که مؤدی اقساط بدهی خود را به طور کامل پرداخت نکرده است نسبت به صدور مفاسا حساب اقدام کند. این ممنوعیت قانونی در راستای حفظ و مصالح دهیاری است.

موضوع : عوارض توسط دهیاری

سوال: صدور پروانه برای احداث بنا چگونه امکان پذیر است؟ آیا با گرفتن عوارض به وسیله دهیاری این امر میسر می شود؟

جواب: بر اساس بند ۱۰ ماده ی ۶۹ اصلاحی قانون شوراها مصوب ۸۲/۷/۶ تشکیل پرونده برای ایجاد بنا در محدوده ی قانونی روستا و ارجاع به بخشداری برای صدور مجوز ار وظایف و اختیارات دهیار و دهیاری است. بنابراین هر گونه ساخت و ساز و تجدید بنا و یا نوسازی باید با مجوز صادر شده به وسیله دهیاری باشد دهیاری در این خصوص بر اساس طرح هادی مصوب روستا و کاربری های مشخص و با رعایت بهای اصلاحی نسبت به صدور مجوز بنا پس از تأیید بخشداری مرتب اقدام خواهد کرد. بدیهی است دهیار حقوق قانونی دهیاری یعنی عوارض را که برابر دستور العمل های مرتبط ابلاغ شده است، اخذ خواهد کرد. واضح است که برای ساخت و ساز در محدوده ی قانونی روستاهای دارای دهیاری بر اساس قانون تنها دهیاری و بخشداری دارای صلاحیت و اختیار هستند و هیچ مرجع دیگری حق ورود و دخالت در این امر را ندارد.

موضوع : وظیفه شورا برای وصول عوارض

✉ سوال: آیا شورای اسلامی روستا برای وصول عوارضی که شورای اسلامی بخش برای روستای آنها تصویب و ابلاغ کرده است، وظیفه ای دارد؟

✉ جواب: اگر چه بر اساس بند ۱۹ ماده ی ۱۰ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها وصول عوارض مصوب مراجع قانونی و مصرف آن در موارد معین از وظایف دهیار و دهیاری است. ولی قانونگذار در ماده ی ۳۶ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ نقش نظارتی نیز برای شورای روستا در وصول این عوارض در نظر گرفته است. ماده ی مذکور اشعار می دارد: شورا (شورای اسلامی روستا) موظف است بر حسن اجرای مقررات مربوط به جمع آوری عوارض وضع شده از سوی شورای اسلامی بخش و واریز آن به حساب های مرتبط از سوی مؤدیان و یا دهیار نظارت کامل داشته باشد.

موضوع: معیار وصول عوارض

✉ سوال: در صورتی که محدوده ی روستایی بر اساس ماده ی ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری تعیین نشده باشد وضع و وصول عوارض بر اساس چه معیاری و در چه محدوده ای مجاز خواهد بود؟

✉ جواب: بر اساس تبصره ۱ ماده ی ۳ آیین نامه اجرایی نحوه ی وضع و وصول عوارض به وسیله ی شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک مصوب ۱۳۷۸/۷/۷، برای وضع و وصول عوارض در صورتی که محدوده ی شهر و روستا تعیین نشده باشد، در مورد شهرها محدوده ای که در طرح جامع موضوع بند ۳ ماده ی ۲ قانون تأسیس شورای عالی شهر سازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱ و در مورد روستاها محدوده ای که در طرح هادی موضوع ماده ی ۷ اساسنامه ی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۶ تعیین شده، ملاک عمل خواهند بود. بنابراین شوراهای اسلامی روستا و بخش باید با در نظر گرفتن محدوده های تعیین شده در طرح هادی مصوب روستا منابع در آمدی عوارض را از واحدهای واقع در این محدوده ها با رعایت الزامات قانونی مطالبه کنند.

موضوع: تعیین درصد عوارض

✉ سوال: در صدی که شورای اسلامی بخش در وضع عوارض بر تولیدات و در آمد اهالی محل باید آن را رعایت کند و اضافه بر آن نمی تواند عوارض وضع کند، چقدر است؟

✉ جواب: مطابق ماده ب ۱۵ آیین نامه اجرایی نحوه ی وضع و وصول عوارض از سوی شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک، موضوع قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران - مصوب ۱۳۷۵ - مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ هیأت وزیران، نسبت به عوارض شهر و روستا با در آمدها، تولیدات خدمات و سایر موارد دیگر هر سال به وسیله وزارت کشور تهیه و به هیأت وزیران برای تصویب ارائه می شود. تبصره این ماده مقرر می دارد که تا تعیین نسبت ها و در صد های جدید به وسیله هیأت وزیران حداکثر میزان عوارض نباید در مورد در آمد ها از ۲ درصد در آمد سالیانه، در مورد فروش کالا یا خدمات از ۲ درصد قیمت فروشی و در مورد دارایی و ثروت از نیم درصد (۰.۵٪) ارزش معاملاتی آنها با احتساب میزان عوارض ناقابل وصول بیشتر باشد. تعرفه های عوارضی که این نسبت و در صد ها را رعایت نکرده باشند به استناد تبصره ماده ی ۷۷ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات و شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران - مصوب ۱۳۷۵ - به دست

وزیر کشور حسب مورد، لغو یا اصلاح می شود.

موضوع : معافیت عوارض خانواده شهدا

سوال: خواهشمند است اعلام نظر فرمایید آیا خانواده های معظم شهدا از معافیت یا تخفیف عوارض صدور پروانه های ساختمانی روستایی بهره مند هستند یا خیر؟

در خصوص معافیت یا عدم معافیت یا تخفیف عوارض صدور پروانه های ساختمانی روستایی خانواده های معظم شهداء نظریه ی دفتر حقوقی به شرح ذیل می باشد: تبصره ۳ ماده ی ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده کلیه موارد معافیت و تخفیف از پرداخت عوارض به شهرداری ها و دهیاری ها را ملغی نموده و در تصویب نامه ی ضوابط ارایه ی تسهیلات ساخت مسکن به آزادگان، جانبازان و خانواده هایی شهداء مورخ ۸۷/۱۰/۷ هیأت وزیران که پس از قانون فوق تصویب شده است نیز صرفا معافیت از پرداخت عوارض صدور پروانه ی شهرداری جواب : تصریح شده است؛ بنابراین اعمال معافیت و تخفیف در پرداخت عوارض صدور پروانه و سایر انواع عوارض به دهیاری مستلزم تصریح قانونی و وضع مقررات جدید خواهد بود. لازم به ذکر است که این امر نافی اختیار شورای بخش در پیش بینی موارد تخفیف و معافیت برای اشخاص یاد شده، نمی باشد.

موضوع : اخذ عوارض پیمانکاری

سوال: آیا دهیاری ها می توانند نیم درصد عوارض پیمانکاری را اخذ نمایند؟

اخذ نیم درصد از قرارداد های پیمانکاری توسط دهیاری مستلزم مجوز قانونی می باشد؛ بنابراین با توجه عدم تصریح مصوبه ی مورخ ۷۲/۲/۲۵ ریاست محترم جمهوری، بر اساس بند الف ماده ی ۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت موضوع عوارض نیم درصد پیمانکاری بر دهیاری های کشور، این امکان وجود دارد تا عنوان عوارضی مشابه برای دهیاری های کشور طبق مقررات مورد عمل، توسط شوراهای اسلامی بخش وضع و برقرار گردد.

موضوع : حق اخذ عوارض توسط بنیاد مسکن

سوال: آیا بنیاد مسکن انقلاب اسلامی حق اخذ عوارض موضوع بند ۱۰ ماده ی ۷۶ قانون شوراهای را داراست؟

طبق بند ۱۰ ماده ی ۷۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای، تشکیل پرونده تفکیک اراضی در مورد روستا و ارجاع به بخشداری جهت صدور مجوز بر عهده ی دهیاری می باشد. در آمد حاصل از عوارض موضوع بند فوق پس از طی تشریفات قانونی، وفق تبصره ی ذیل :
جواب : آن در امور عمومی روستا و زیر نظر شورای روستا هزینه می شود. بنابراین سایر مراجع حق اخذ وجوه مذکور را نخواهند داشت.

موضوع : تصویب مبلغ عوارض

سوال: در اخذ عوارض از محل ارائه خدمات در سطح روستا توسط دهیاری ها آیا نیاز به تصویب مبلغ عوارض توسط وزارت کشور می باشد یا فقط تصویب توسط شورای اسلامی روستا و بخش کفایت می کند؟

جواب: با توجه به ملاک ماده ی ۷۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای و لزوم اطلاع وزارت کشور، وفق تبصره ی آن، مصوبه عوارض می بایست به وزارت کشور ارسال شود و در این خصوص تصویب وزارت کشور الزامی نیست.

موضوع : اعتبارات دهیاری

سوال: آیا دهیاری می تواند اعتبارات جاری سال گذشته خود را که هزینه نکرده، صرف امور خدماتی و عمرانی نماید؟

جواب: یک – بودجه، برنامه جامع مالی دهیاری است که بطور سالانه تنظیم شده که در آن کلیه ی خدمات فعالیتها و اقداماتی که باید در سال – مالی صورت پذیرد پیش بینی شده است. دو - میزان اعتبارات عمرانی بودجه دهیاری نباید از شصت درصد بودجه ی سالانه کمتر باشد. سه . طبق ماده ی ۳۱ آیین نامه مالی دهیاری ها بودجه ی دهیاری بر اساس برنامه ها و وظایف و فعالیتهای مختلف دهیاری و هزینه هر یک از آنها توسط دهیار تنظیم و جهت تصویب به شورای روستا ارائه می گردد.

موضوع : جابجایی اعتبارات پروژه عمرانی

سوال: آیا دهیار می تواند اعتبارات پروژه ی عمران و یا امور خدماتی را جابجا و در محل دیگری هزینه نماید؟

جواب: اعتبارات هزینه نشده ی یک سال مالی دهیاری در صورتی که با اصلاح و یا متمم بودجه هزینه نشوند، در بودجه ی سالانه بعدی منظور و با رعایت اصول مالی و بودجه نویسی و موارد فوق، صرف این اعتبارات برای امور خدماتی و عمرانی بلامانع می باشد.

موضوع : معاملات دهیاری ها

سوال: مبلغ معاملات جزئی، متوسط و کلی در معاملات دهیاری ها تا چه اندازه است؟

با عنایت به تبصره (۱) آیین مالی دهیاری ها مصوب ۸۲/۵/۱۹ هیأت محترم وزیران کلیه سقف های معاملات دهیاری ها بر اساس قانون تطبیق سقف معاملات شهرداری های کشور و شهرداری تهران با نصابهای مذکور در قانون اصلاح بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۸۰) جواب :
و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۳ و تغییرات بعدی آن خواهد بود.

موضوع : اعتبارات پروژه عمرانی

آیا دهیار می تواند اعتبارات پروژه ی عمرانی و یا امور خدماتی را جابجا و در محل دیگری هزینه نماید؟
سوال:

رعایت مفاد بودجه ی مصوب به نحوی که تنظیم شده است الزامی می باشد. هر گونه تغییری در بودجه، وفق تبصره ۳۱ آیین نامه مالی دهیارها در چارچوب متمم و یا اصلاحیه بودجه با تصویب شورای روستا امکان پذیر می باشند. بنابراین جابجایی اعتبارات صرفا از این طرق جواب :
موجه خواهد بو

موضوع : انتخاب مسؤل توسط دهیار

آیا دهیار می تواند یکی از اعضای شورا (منشی) را به عنوان مسؤل امور مالی منصوب نماید؟
سوال:

ذیل ماده ی ۷۴ قانون تشکیلات، انتخابات و وظایف شوراها، واگذاری مسؤلیت اجرایی به اعضای شوراها در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکتها و سازمانهای تابعه را ممنوع نموده است. لذا دهیار نمی تواند اعضای شورا را به عنوان مسؤل امور مالی به خود شورا برای تصویب جواب :
معرفی نماید.

موضوع : مرجع رسیدگی به تخلفات

مرجع رسیدگی به تخلفات ساختمانی روستاهایی که به شهر تبدیل می شوند اگر که تخلف مربوط به قبل از تاریخ تأسیس شهرداری باشد، کیست؟
سوال:

مرجع رسیدگی به تخلفات، مرجع صالح زمان حدوث آن تخلف می باشد. بنابراین تخلفات ساختمانی که پیش از شهر شدن یک نقطه ارتکاب یافته اند در کمیسیون ماده ی ۹۹ قانون شهرداری رسیدگی می شوند. در خصوص چگونگی رسیدگی، مقررات آیین نامه احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها مورد عمل خواهد بود.
جواب :

سوال: ✉ صدور حکم مأموریت برای دهیار با پیشنهاد و تصویب چه مرجعی صورت می گیرد و اعتبار آن از چه محلی تأمین می شود؟

جواب: ✉ مأموریت و مرخصی دهیار طبق ماده ی ۱۲ آیین نامه استخدامی دهیاری ها با موافقت شوراهای اسلامی روستا و با اطلاع بخشدار صورت می گیرد. پرداخت حق مأموریت دهیار در چارچوب اعتبارات مصوب و از محل بودجه دهیاری می باشد.

موضوع : فعالیت آموزشی دهیار

سوال: ✉ در تبصره ی ۲ ماده ی ۷ اساسنامه دهیاری ها اشاره شده است که « دهیار می تواند همزمان با تصدی مسؤولیت دهیاری، به فعالیت آموزشی خود نیز ادامه دهد » منظور از فعالیت آموزشی در این تبصره چیست و آیا با اشتغال تمام وقت در دهیاری به عنوان یک وظیفه مستمر مغایرتی ندارد؟

جواب: ✉ به نظر می رسد هدف از تدوین این تبصره مستثنی کردن مشاغل و مسؤولیتهای آموزشی از قواعد مربوط به ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل است. ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل، بر گرفته از اصل ۱۴۱ قانون اساسی است که مقدر می دارد: « رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران و کارمندان دولت نمی توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند. سمت های آموزشی در دانشگاهها و مؤسسات تحقیقاتی از این حکم مستثنی است. » البته دقت نظر تدوین کنندگان اساسنامه در خصوص این موضوع قابل تحسین است. تدوین این تبصره و دادن جواز انجام فعالیتهای آموزشی در خصوص کارمندان دولت که در اجرای ماده ی ۷ اساسنامه به دهیاری مامور می شوند امتیازی را ایجاد نکرده است. چرا که این دسته از کارمندان نیز مانند سایر کارمندان دولت مشمول اصل ۱۴۱ و قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل هستند اما در خصوص آن دسته از دهیارانی که کارمند دولت نیستند مفید آثار بوده و در واقع یک امتیاز و نوآوری محسوب می شود چرا که اگر در این تبصره تکلیف موضوع مشخص نمی شد، وضعیت این گروه از دهیاران مبهم بود. البته تبصره فعالیت آموزشی را به صورت عام و مطلق بیان کرده است و این امر باعث تفسیرهای متعدد و در نتیجه اجراهایی متعدد می شود ولی در مورد احراز وحدت ملاک اصل ۱۴۱ قانون اساسی و قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل برای کارمندان دولت، باید از تفسیر موسع [= گسترده] موضوع پرهیز کرد و فعالیت آموزشی را تنها به فعالیتهای آموزشی موضوع قوانین یادشده، محدود نمود.

موضوع : تعارض بین مصوبه ها

سوال: ✉ بر اساس ماده ی ۳۸ آیین نامه اجرایی تشکیلات و امور مالی شوراهای اسلامی روستا، شورا و دهیار موظف اند به منظور حفظ و نگهداری وجوه دریافتی و درآمدهای تحصیلی در هر دوره، حساب بانکی ای را به نام شورا افتتاح نمایند. برداشت از این حساب با تصویب شورا، امضای رئیس شورا، امضای منشی شورا و مهر شورا امکان پذیر است. در عین حال ماده ی ۴۶ آیین نامه مالی دهیاری ها (مصوب ۱۳۸۲/۵/۱۹) افتتاح حساب بانکی را به نام دهیاری و با پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا امکان پذیر دانسته است. آیا بین مصوبه های قانونی فوق تعارضی وجود ندارد؟

✉ با توجه به اینکه هر دو ماده موضوع تمرکز وجوه و درآمدها و نحوه ی برداشت از آنها را مقرر کرده اند، اجرای همزمان آنها امکان پذیر

نیست و در این بخش باید گفت احکام بالا متعارض هستند اما از دیدگاه حقوقی و فنون حل تعارض، حکم ماده ی ۴۶ آیین نامه مالی دهیاری ها که در اجرای تبصره ی ۱ ماده ی واحده ی قانون تأسیس دهیاری های خود کفا در روستاهای کشور (مصوب ۱۳۷۷) تصویب شده است. مرجع است شکی نیست که شورا با توجه به فلسفه و هدفی که برای تشکیل آن مقرر و متصور است یک نهاد نظارتی و مردمی است. این نهاد ماهیت اجرایی ندارد و اصولاً نباید از قلمرو نظارت خود خارج شود و به امور اجرایی و اداری و حسابداری بپردازد. قانونگذار در تعیین وظایف و اختیارات شوراهای اسلامی شهر در مواد متعددی به این موضوع اشاره کرده و بر آن تأکید ورزیده است. برای مثال در ماده ۷۴ قانون شوراها (مصوب ۱۳۷۵) اشعار می دارد: « شورای شهر و یا هر یک از اعضا حق ندارند در نصب و عزل کارکنان شهرداری مداخله کنند و یا به آنها دستور بدهند. » از طرف دیگر ، آیین نامه مالی از نظر تصویب، مؤخر بوده و با توجه به مرجع تصویب هر دو آیین نامه – که هیأت وزیران است – بر آیین نامه اجرایی تشکیلات و امور مالی شوراهای اسلامی روستا تقدم دارد.

موضوع : تنخواه دهیاری

سوال: آیا نباید تقدینگی به عنوان تنخواه گردان مستقیماً در اختیار دهیاری قرار گیرد؟

تمام فعالیت ها و گردش مالی دهیاری باید بر اساس مقررات آیین نامه مالی دهیاری ها مصوب ۱۳۸۲/۵/۱۹ هیات وزیران انجام شود. در این مورد مستند به ماده ی ۴۳ آیین نامه مالی و جوهی تحت عنوان تنخواه گردان می تواند در اختیار مسؤول امور مالی و کارپرداز دهیاری قرار گیرد. منتها در این ماده شرایط استفاده از این وجه منوط به تهیه و ابلاغ دستور العمل خاص از طرف وزارت کشور شده است که دستور العمل مذکور طی نامه ی شماره ۳/۱/۳۱۲۸ / س مورخ ۸۳/۷/۱۸ به امضای وزیر محترم کشور ، ابلاغ شده. بدیهی است علاوه بر مقررات دستور العمل مورد اشاره که نحوه ی استفاده از تنخواه گردان را معین خواهد نمود. رعایت ضوابط آیین نامه مالی از جمله ماده ی ۴۰ آیین نامه مالی دهیاری در هزینه ی تنخواه گردان ضروری است.

موضوع : پاسخگوی مسائل مالی دهیاری

سوال: آیا ذیحساب دهیاری مسؤول و پاسخگوی مسائل مالی دهیاری است یا دهیار و جایگاه و نوع رابطه این دو مسؤول چگونه است؟

به صراحت ماده ی ۴۱ آیین نامه مالی دهیاری ها، مسؤول امور مالی دهیاری بنا به پیشنهاد دهیار و تأیید شورای اسلامی روستا منصوب می شود و به اتفاق دهیار در قبال کلیه اقدامات مالی دهیاری دارای مسؤولیت مشترک می باشد پس مسؤولیت دهیار و مسؤول امور مالی دهیاری دو طرفه است و هر اقدام مالی که در چارچوب مقررات آیین نامه مالی دهیاری انجام می شود مستند به اقدام و عمل دو شخص است و این دو نفر کسی نیستند جز دهیار و مسؤول امور مالی دهیاری، منتها تبصره ی ماده ی ۴۱ آیین نامه استثنایی را بر اصل کلی مسؤول مشترک وارد نموده که ناشی از درایت قانونگذار است. قانونگذار در این مقوله در تعارض میان مفاهیم مسؤولیت مشترک و سلسله مراتب اداری و با یک نگاه معقول به نظم اداری مفهوم سلسله مراتب [= پایگان] اداری در صدور دستورات را ترجیح داده و مسؤول امور مالی دهیاری را حتی در صورت اعتقاد به تناقض دستور صادره دهیار با قوانین و مقررات مکلف به رعایت دستور نموده است به هر حال از نظر

جایگاه اداری دهیار بالاترین مقام اداری و اجرایی دهیاری است و ذیحساب و مسؤول امور مالی دهیاری با رعایت تکالیفی که در قانون برای آنها مشخص شده زیر نظر دهیار انجام وظیفه خواهند نمود. قانونگذار نیز به لحاظ رعایت این مصلحت تبصره ماده ی ۴۱/۱ را انشا نموده است.

موضوع : فروش اموال دهیاری

سوال: فروش اموال منقول و غیر منقول دهیاری چگونه است آیا صرفا با تصویب شورای اسلامی ده یا بخش می توان اموال دهیاری را واگذار نمود یا به فروش رساند؟

جواب: بر اساس ماده ی ۵۳ آیین نامه مالی دهیاری ها اموال دهیاری اعم از منقول و غیر منقول به دو دسته تقسیم می شوند اموال اختصاصی و اموال عمومی. اموال عمومی آن دسته از اموال دهیاری است که دهیاری حق تصرف مالکانه یعنی فروش یا واگذاری آنها را ندارد و این اموال اختصاصی به عموم دارند. تنها اموال اختصاصی دهیاری است که دهیار حق فروش یا واگذاری آنها را دارد. این اموال می تواند دارایی های منقول شامل اسباب و اثاثیه و وسایل نقلیه و... و یا اموال غیر منقول شامل املاک باشد. فروش اموال دهیاری نیز تابع شرایط پیش بینی شده در ماده ۲۵ آیین نامه مالی دهیاری و مواد قانونی موضوع بند پ همین ماده است. بدیهی است دهیاری بدون رعایت قواعد الزامی مندرج در این ماده و صرفا با تصویب و تفویض شورای اسلامی روستا حق فروش و واگذاری اموال اختصاصی خود را ندارد. هر گونه تخطی از این مقرر به منزله ی تضييع اموال عمومی و مستوجب مجازاتهای پیش بینی شده در قانون مجازات اسلامی است چنانکه در این موارد رویه ی قضایی نیز وجود دارد و برخی از محاکم با ورود به مقوله تعدی و تفریط و تضييع اموال شهرداری با هم ردیف داشتن این اموال با اموال عمومی به مجازات عاملان آن پرداخته اند. بدیهی است اموال اختصاصی دهیاری نیز دارای همان خصوصیات اموال اختصاصی شهرداری بوده و هر گونه تضييع آنها مستوجب کیفر است.

موضوع : افتتاح حساب بانکی دهیاری

سوال: آیا حسابهای بانکی دهیاری باید نزد بانک ملی افتتاح شود و یا افتتاح حساب در دیگر بانکها فاقد منع قانونی است؟

جواب: اگرچه اداره ی کل نظارت بر امور بانک های مرکزی جمهوری اسلامی ایران به استناد [کلیات] قانون پولی و بانکی کشور استدلال نموده است که حسابهای بانکی مؤسسات عمومی غیر دولتی که شهرداری و دهیاری نیز جزو آنهاست حتما باید نزد بانک ملی افتتاح شود. اما با عنایت به حکم تبصره ی بند ۱۲ ماده ی ۷۱ قانون تشکیلات و وظایف شوراهای مصوب ۱۳۷۵ و ماده ی ۴۶ آیین نامه مالی دهیاری و با بررسی قانون پولی و بانکی کشور چنین الزام قانونی وجود ندارد. بدین لحاظ شهرداری ها و دهیاری ها می توانند به استناد مواد قانونی پیش گفته حسابهای بانکی خود را با تأیید شورای ذیربط در هر یک از بانکهای دولتی کشور افتتاح نمایند. البته در ماده ی ۴۶ آیین نامه مالی دهیاری قید بانک های مجاز وجود دارد که می تواند شامل بانکهای خصوصی نیز بشود. اما با توجه به احکام اساسنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر کلیات قانون افتتاح حساب تنها نزد بانکهای دولتی کشور مجاز است.

رسیدگی به جرایم و تخلفات اداری دهیاران در صلاحیت کدام دادگاه و هیأت رسیدگی به تخلفات اداری است؟ آیا در این مورد مقررات خاصی وجود دارد؟

سوال:

اگر چه در قانون تشکیل دیوان کیفر و قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب دادگاه های خاصی به لحاظ رعایت شأن و جایگاه فرمانداران ، استانداران و شهرداران برای رسیدگی به جرایم آنها معین و مشخص شده است و رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران نیز بر اساس قانون اصلاح قانون شوراها مصوب ۸۲/۷/۶ در صلاحیت هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور قرار گرفته است. اما این وضعیت متأسفانه در خصوص دهیاران وجود ندارد. در وضعیت حاضر رسیدگی به جرایم دهیاران در صلاحیت دادگاه محل وقوع جرم و دادگاه صالح بر اساس مقررات آیین دادرسی کیفری است. یعنی در این مقوله هیچگونه تفاوتی میان دهیاران و سایرین وجود ندارد البته وضعیت رسیدگی به تخلفات اداری دهیاران و مرجع صالح برای این امر چندان روشن نیست اگر چه ماده ی ۱۰ آیین نامه

استخدامی دهیاری ها رسیدگی به تخلفات کارکنان دهیاری را بر اساس قانون کار و یا هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری استانداری ها دانسته است اما دقیقاً مشخص نیست که آیا اصطلاح عام کارکنان دهیاری شامل شخص دهیار نیز می شود یا خیر ؟ با یک تفسیر موسع می توان دهیار را نیز مشمول این ماده دانست هر چند موضوع قابل مناقشه است واقعیت این است که آنچه وضعیت حقوقی دهیاری ها را در این مقوله تعیین نموده است اکثرأ مصوبه های هیات وزیران است که از نظر درجه ی اعتبار، وزن و اعتبار مصوبات مجلس را ندارند. لازم است در نگاه جدید نظام حقوقی دهیاری ها بر اساس مصوبات مجلس شورای اسلامی پی ریزی شود. البته ایراد مذکور از این دیدگاه که نظام حقوقی دهیاری نظامی نوپا و در حال شکل گیری است، چندان عمده نیست. خوشبختانه معاونت امور دهیاری ها فعالیتها و اقدامات خوبی را در این راستا انجام داده و به تلاش خود برای نهادینه کردن این نهاد و رفع خلاء های قانونی آن ادامه می دهد.

آیا یک دهیار به تنهایی و یا همراه با دو یا چند دهیاری می توانند نسبت به تشکیل شرکت تعاونی تولید یا مصرف یا سایر انواع شرکت ها برای رفع حوایج روستا اقدام کنند؟

سوال:

برای پاسخ به این پرسش لازم است مقررات قانونی تجارت بررسی شود. در این خصوص ماده ۱۰۲ قانون تجارت اشعار می دارد: «در کلیه ی مجامع عمومی، حضور و کیل یا قائم مقام قانونی صاحب سهم و همچنین حضور نماینده یا نمایندگان شخصیت حقوقی به شرط ارائه مدرک وکالت یا نمایندگی، به منزله حضور خود صاحب سهم است.» پس قانونگذار در این ماده صلاحیت صاحب سهم شدن و سهامدار بودن شخصیت حقوقی را که دهیاری نیز جزو آنهاست در شرکت ها به رسمیت شناخته است. همچنین ماده ی ۱۱۰ قانون تجارت اشعار می دارد: « اشخاص حقوقی را می توان به مدیریت شرکت انتخاب کرد. در این صورت شخص حقوقی همان مسؤلیت مدنی شخص حقیقی عضو هیأت مدیره را دارد و باید یک نفر را به نمایندگی دائمی خود برای انجام وظایف مدیریت معرفی کند چنین نماینده ای مشمول همان شرایط و تعهدات و مسؤلیت های مدنی و جزایی عضو هیأت مدیره است و از جنبه مدنی با شخص حقوقی که او را به نمایندگی تعیین کرده است مسؤلیت تضامنی خواهد داشت.» ماده ۱۳۲ قانون تجارت نیز امتیازی برای اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره ی شرکت های سهامی در نظر گرفته است. این ماده مقرر می دارد: « مدیر عامل شرکت و اعضای هیأت مدیره به استثنای اشخاص حقوقی حق ندارند هیچ گونه وام یا اعتباری را از شرکت تحصیل کنند و شرکت نیز نمی تواند دیون آنها را تعهد و تضمین کند. ممنوعیت مذکور در این ماده شامل اشخاصی نیز

جواب:

که به نمایندگی شخص حقوقی عضو هیأت مدیره در جلسات هیأت مدیره شرکت می کنند و همچنین شامل همسر و پدر و مادر و اجداد و اولاد و اولاد اولاد و برادر و خواهر اشخاص مذکور در این ماده است.» پس با توجه به مجموع این مقررات می توان نتیجه گرفت که دهیاری ها به تنهایی یا چند دهیاری واقع در یک حوزه یا هم می توانند نسبت به تشکیل شرکت های تعاونی یا انواع دیگر شرکت های مقرر در قانون تجارت اقدام کنند. اما این اقدام باید با رعایت مقررات خاص باشد. چنانچه دهیاری بخواهد نسبت به تشکیل شرکت تعاونی تولید یا مصرف اقدام کند، می تواند این شرکت را به دو شیوه تشکیل دهد: ۱- طبق اصول تشکیل و اداره ی شرکت های سهامی که به نظر می رسد بهترین شیوه است. ۲- طبق مقررات مخصوصی که با تراضی شرکا مشخص می شود در این زمینه مقررات و الزاماتی که وزارت تعاون برای تشکیل این گونه شرکت ها در نظر گرفته است نیز باید رعایت شود. پس آنچه که از مقررات قانونی استنباط می شود این است که هیچگونه ممنوعیت قانونی برای تشکیل شرکت به وسیله دهیاری ها وجود ندارد. ماده ی ۹ اساسنامه و تشکیلات و سازمان دهیاری ها نیز در این خصوص مقرر می دارد: « دهیار در زمان تصدی خود نمی تواند رئیس یا عضو هیأت مدیره یا مدیر عامل شرکت ها و مؤسساتی باشد که تمام یا قسمتی از حوائج عمومی حوزه ی دهیاری را تأمین می کند. همچنین دهیار حق ندارد در معاملات و قرار دادهایی که یک طرف آن دهیاری است به طور مستقیم ذی سهم یا ذی نفع باشد ». این مقرره تصدیق می کند که دهیاری می تواند نسبت به تشکیل شرکت یا عضویت در شرکت اقدام کند. اما دهیار به دلیل وظیفه یا مسئولیتی که در دهیاری دارد و برای رعایت احتیاط و پرهیز از اتهام نمی تواند سمتی در شرکت مذکور داشته باشد دهیاری باید برای انجام وظایف و تکالیف قانونی خود در خصوص شرکت، نماینده ی قانونی معرفی کند. دهیار فردی امین و مسؤول و حافظ منافع دهیاری است و نباید به دلیل عضویت در هیأت مدیره یا مدیر عاملی شرکت های وابسته به دهیاری یا شرکت هایی که دهیاری در آنها سهام دارد، منافع شخصی را برای خود در نظر بگیرد و بدین لحاظ مصالح دهیاری را رعایت نکند.

موضوع : دهیاری به عنوان نهاد عمومی غیر دولتی

سوال: آیا ایجاد دهیاری به عنوان نهاد عمومی غیر دولتی نیاز به ثبت و انتشار دارد؟

اگرچه ماده ی ۵۸۴ قانون تجارت مقرر می دارد که تشکیلات و مؤسساتی که برای مقاصد غیر تجاری تأسیس شده یا بشوند، از تاریخ ثبت در دفتر ثبت مخصوصی که وزارت عدلیه معین خواهد کرد، شخصیت حقوقی پیدا می کنند؛ ولی ماده ی ۵۸۷ این قانون مؤسسات و تشکیلات دولتی و بلدی را به محض ایجاد و بدون احتیاج به ثبت، دارای شخصیت حقوقی می داند. شکی نیست که دهیاری نیز مؤسسه ای بلدی است : جواب : و به حکم قانون ایجاد شده و مجوز ایجاد آن را قانونی بر اساس ماده واحده ی قانون تأسیس دهیاری های خود کفا در روستاهای کشور صادر کرده است؛ بنابراین نیاز به طی تشریفات ثبت برای شروع فعالیت و واجد شخصیت حقوقی شدن ندارد.

موضوع : برداشت از حساب دهیاری

سوال: امضای مجاز برای برداشت از حساب دهیاری و شورا کدام است و حسابهای دهیاری و شورا باید نزد کدام یک از بانک ها افتتاح شود؟

با توجه به مجموع قواعد و مقررات حاکم بر نحوه ی دریافت و پرداخت در سیستم مالی دهیاری و شورای اسلامی روستا، برداشت از حساب

هر کدام تابع شرایط و تشریفات خاص خود است. در مورد برداشت از حساب شورای اسلامی روستا ماده ی ۲۹ آیین نامه اجرایی تشکیلات، جواب : انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار مصوب ۱۱/۱/۱۳۷۸ مقرر می دارد: « هر گونه برداشت از حساب موجودی و اعتبارات شورا باید در قالب بودجه ی سالانه و طرح ها و مخارجی که قبلا به تصویب شورا رسیده است و با امضای رئیس و امضای منشی و مهر شورا باشد ». ماده ی ۴۰ آیین نامه ی مذکور نیز الزام دیگری را در برداشت از حساب موجودی شورا مقرر کرده که در خور توجه است. ماده مذکور اشعار می دارد: « شورا مکلف است کلیه ی فعالیت های مالی خود و دهیاری را اعم از درآمد مخارج و مانده حساب ها به طور نوبه ای و بر طبق فرم های دریافتی به اطلاع شورای اسلامی بخش برساند. » اما در مورد برداشت از وجوه و اعتبارات دهیاری، ماده ۱۷ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها مقرر می دارد: « هر گونه برداشت از وجوه و اعتبارات دهیاری ها در قالب بودجه مصوب سالانه و طرح های مصوب شورا با رعایت مقررات مربوط انجام می شود همچنین ماده ی ۱۸ مقرر می دارد: « اسناد و اوراق تعهد آور و حساب های بانکی به امضای مشترک دهیار و مسئول امور مالی دهیاری که ذیحساب است انجام می شود ». در واقع بر اساس این مقرره، امضای مسئول امور مالی یا ذیحساب دهیاری دارای همان اهمیتی است که امضای دهیار واجد آن است و این مسئولیت مشترک و تضامنی مسئول امور مالی را متعهد می کند که در قبال امضاهای خود وسواس بیشتر نشان دهد. همچنین ماده ی ۴۲ آیین نامه مالی مقرر می دارد: « کلیه پرداختهای دهیاری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت و با رعایت قوانین و مقررات مربوطه به عمل خواهد آمد. این اسناد باید به امضای مشترک دهیار و مسئول مالی دهیاری که ذیحساب دهیار است برسد. » در این ماده اشاره به قوانین و مقررات مربوطه شده است که شامل قوانین حاکم بر پرداخت ها و آیین نامه مالی و معاملاتی و سایر قواعد و مقررات است. مسئول اصلی نظارت بر رعایت این قوانین و مقررات نیز همانند ماده ی ۴۱ آیین نامه مالی دهیاری، مسئول امور مالی یا ذیحساب است. ذیحساب در این مورد مسئولیت مضاعف و خطیری دارد و در واقع باید بررسی کند که آیا دستور پرداخت و تقاضای صدور چک منطبق با قوانین و مقررات است یا خیر .

موضوع : مجازات توهین به دهیار

سوال: آیا توهین به دهیار یا کارکنان دهیاری در حین انجام وظیفه مشمول مجازات توهین به کارمندان دولت و شهرداری هاست؟

ماده ی ۶۰۹ قانون مجازات اسلامی مقرر می دارد: « هر کس با توجه به سمت یکی از رؤسای سه قوه یا معاونان رئیس جمهور یا وزرا یا یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا نمایندگان مجلس خبرگان یا اعضای شورای نگهبان یا قضات یا اعضای دیوان محاسبات یا کارکنان وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی و شهرداری ها در حال انجام وظیفه یا به سبب آن توهین کند، به سه تا شش ماه حبس و یا، تا ۷۴ ضربه شلاق و یا پنجاه هزار تا یک میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شود. » ملاحظه می شود که ماده ی اخیر تنها ماده ی قانون مجازات اسلامی درباره ی توهین به کارمندان دولت و شهرداری هاست. حکمی در مورد دهیار و کارکنان دهیاری ها ندارد. البته دلیل این موضوع نیز مشخص است؛ چرا که دهیاری ها بعد از تصویب قانون مجازات اسلامی ایجاد شده اند. البته اگر در این ماده به کارکنان سازمان هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است نیز اشاره می شد، کارکنان دهیاری ها را هم در بر می گرفت. ولی قانون مجازات اسلامی به دلیل رعایت اصل قانونی بودن جرایم و مجازات ها و تفسیر مضیق قوانین جزایی چنین قیودی ندارد. برای استفاده دهیار و کارکنان دهیاری ها از این امتیاز لازم است که به صراحت در قانون قید شود. با توجه به اهمیت و حساسیت کار دهیاری ها لازم است این موضوع در اصلاحات بعدی قانون مجازات اسلامی یا به صورت ماده واحده ی جداگانه ای پیش بینی شود. البته تا پیش بینی و تصویب چنین

قانونی کارکنان دهیاری ها در مورد توهین مشمول حکم ماده ی ۶۰۸ قانون مجازات اسلامی هستند. ماده ی ۶۰۸ قانون مجازات اسلامی اشعار می دارد: « توهین به افراد از قبیل فحاشی و استعمال الفاظ رکیک چنانچه موجب حد قذف نباشد به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه و یا پنجاه هزار ریال تا یک میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد بود ».

موضوع : توسعه گردشگری و وام

سوال:

آیا دهیاری می تواند برای توسعه گردشگری و سرمایه گذاری در فضاهای قابل سرمایه گذاری از طریق مشارکت با بخش خصوصی اقدام کند و با دریافت وام و سایر کمک ها پروژه ها را به مرحله اجرا در آورد؟

جواب :

هیچگونه منع قانونی برای مشارک دهیاری با بخش خصوصی و سرمایه گذاری در طرح های توسعه گردشگری وجود ندارد؛ منتها این سرمایه گذاری باید با رعایت مقررات مورد عمل دهیاری ها در بخش مالی و معاملاتی باشد. دهیاری در مورد نحوه ی عمل در این گونه موارد راهکارهای مختلفی را در پیش رو دارد که این راهکارها می تواند دعوت سرمایه گذار به سرمایه گذاری در بخشی که قابلیت جذب توریست را دارد و سپس واگذاری حق استفاده برای مدت مشخص به سرمایه گذار باشد. البته در این مقوله حتما باید مقررات آیین نامه مالی دهیاری ها در برگزاری مناقصه یا ترک تشریفات مناقصه رعایت گردد و موضوع به بهترین پیشنهاد دهنده واگذار شود

موضوع : مراجع تهیه طرح هادی

سوال:

تهیه طرح هادی روستا از وظایف چه مرجع یا مراجعی است و ضوابط آن چگونه است؟

جواب :

بر اساس ماده ی ۷ اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۶/۹/۱۷، تهیه طرح های هادی و اصلاح معابر در روستاها با هماهنگی دستگاه های ذیربط و اجرای آن با مشارکت مردم از محل اعتبارات مصوب دولتی، از وظایف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. بند ۸ ماده ی ۳۲ قانون اصلاح قانون شوراها نیز وظیفه شورای اسلامی بخش را بررسی و تأیید طرح هادی روستا دانسته است. ماده ۲۹ اصلاحی قانون شوراهای مصوب ۱۳۸۲ به مشارکت شورای اسلامی روستا در تهیه طرح هادی روستا و بهسازی یافت های فرسوده و ضوابط و مقررات ساخت و ساز در روستا اشاره کرده است بند ۴۱ ماده ی ۱۰ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ یکی از وظایف دهیار و دهیاری را همکاری با دستگاه های ذیربط در راستای تهیه و اجرای طرح هادی روستا و تهیه پیشنهاد های لازم و تعیین کاربری اراضی واقع در روستا، به منظور گنجاندن آنها در طرح هادی و اجرای ضوابط مربوط با موافقت شورا بر شمرده است. از مجموع این مقررات چنین استنباط می شود که بنیاد مسکن متولی اصلی تهیه طرح هادی است لیکن طرح مذکور باید با نظر و مشارکت شورای اسلامی روستا و با تأیید شورای اسلامی بخش اجرا شود.

موضوع : دریافت وام توسط دهیاری

سوال:

دریافت وام و اعتبارات مالی از بانک ها و مؤسسات مالی به وسیله دهیاری ها چگونه است؟

بند ۳ ماده ی ۱۳ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها یکی از منابع در آمدی دهیاری ها را دریافت وام از بانک ها و مؤسسات اعتباری با تصویب شورای اسلامی روستا و تأیید شورای اسلامی بخش بر شمرده است. بدین ترتیب دهیاری در صورت نیاز به استفاده از اعتبارات بانکی باید طرح توجیهی موضوع را تهیه کند و پس از تصویب ضرورت دریافت تسهیلات در شورای اسلامی روستا، مراتب را برای تأیید شورای اسلامی بخش ارسال دارد. این وسواس قانونگذاری در دریافت وام و کمک های اعتباری و قرار دادن مراجع تصمیم گیری مختلف در مورد مؤسسات دولتی نیز وجود دارد. البته پس از طی مراحل قانونی مذکور دهیاری موظف است شرایط پیش بینی شده و تصمیمات مورد درخواست سیستم بانکی را نیز ارائه کند.

✉ جواب :

موضوع : اجاره محل دهیاری

اجاره محل برای استقرار دهیاری چگونه و تابع چه شرایطی است؟

✉ سوال :

یکی از مواردی که دهیاری بر اساس بند ۳ ماده ی ۲۲ آیین نامه مالی دهیاری می تواند معامله را بدون تشریفات مناقصه انجام بدهد، خرید یا اجاره کردن اموال غیر منقول است که طبق نظر کارشناس منتخب دهیاری ها ترجیحا کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی شده است. بدیهی است چنانچه دهیاری نیاز به اجاره محل داشته باشد یا نیاز به خرید مال غیر منقول را داشته باشد می تواند با ارجاع موضوع به کارشناس رسمی دادگستری و بر آورد قیمت نسبت به خرید یا اجاره اقدام کند. کارشناس مورد نظر را دهیاری انتخاب خواهد کرد؛ لیکن این کارشناس ترجیحا باید کارشناس رسمی دادگستری باشد. چنانچه امکان استفاده از نظر کارشناس رسمی وجود داشته باشد نمی توان از نظر کارشناس غیر رسمی استفاده کرد. البته در قرارداد اجاره باید شرایط اساسی اجاره از جمله مبلغ اجاره بها مشخص شود. در این زمینه، در ماده ی ۴۴ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا و نحوه ی انتخاب دهیار ، مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ هیأت وزیران چنین آمده است: « خرید یا فروش اموال منقول و غیر منقول و اجاره مکان های لازم برای شورا و دهیار یا کرایه دادن اماکن متعلق به دهیاری با تصویب دو سوم کل اعضا و طی ضوابط قانونی قابل اجراست؛ و خرید یا فروش اموال غیر منقول شورا و دهیاری علاوه بر تصویب دو سوم اعضا و طی مراحل قانونی ، باید به توافق شورای اسلامی بخش صورت گیرد. » بدین ترتیب مشخص می گردد که قانون، برای اجاره ی مکان های لازم ، تصویب شورای اسلامی بخش را ضروری ندانسته است.

✉ جواب :

موضوع : اجاره ساختمان دهیاری

هزینه لازم برای تأمین اجاره بهای ساختمان مورد نیاز دهیاری باید چگونه تأمین بشود؟

✉ سوال :

محور و راهنمای عمل در دهیاری در تأمین و پرداخت هزینه ها و انجام کلیه اقدامات و فعالیت ها و خدمات سرفصل های تعیین شده در بودجه ی دهیاری است. به همین دلیل است که ماده ی ۲۹ آیین نامه مالی دهیاری ها بودجه را این گونه تعریف می کند. بودجه ی سالانه دهیاری عبارتست از یک برنامه جامع مالی که در آن کلیه خدمات و فعالیت ها و اقداماتی که باید در سال مالی انجام شود همراه با بر آورد

✉ جواب :

مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه انجام آنها پیش بینی می شود و پس از تصویب شورای اسلامی روستا قابل اجرا است. بدیهی است که کلیه هزینه های دهیاری باید در چهارچوب بودجه سالانه پیش بینی شود و اجاره بها نیز بخشی از این هزینه هاست. بنابراین دهیاری چنانچه نیاز به اجاره مکان داشته باشد باید اعتبار مربوط به آن را در بودجه سالانه و در سرفصل هزینه های جاری پیش بینی کند. ماده ی ۴۲ آیین نامه مالی دهیاری نیز در تأیید نحوه اعتبارات دهیاری مقرر می دارد: « کلیه پرداخت های دهیاری در حدود بودجه ی مصوب با اسناد مثبت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط به عمل خواهد آمد. این اسناد باید به امضای مشترک دهیار و مسؤول مالی و دهیاری – که ذیحساب دهیار است – برسد اما در صورتی که اعتبار لازم برای برخی از هزینه ها – همچون اجاره بها – در بودجه پیش بینی نشده باشد دهیار می تواند از طریق درخواست اصلاح بودجه این هزینه را به عنوان برنامه ای جدید در اعتبارات بودجه مصوب سالانه پیش بینی کند.» دستورالعمل چگونگی تهیه و تنظیم بودجه دهیاری ها نیز در بند ۷ فصل پنجم، مراحل و نحوه اصلاح و متمم و تفریق بودجه به تفصیل بیان شده است که راهنمای عمل خوبی برای دهیاران در این زمینه محسوب می شود.

موضوع : استخدام نیرو در دهیاری

نحوه استخدام نیرو در دهیاری ها چگونه است؟

سوال:

بر اساس ماده ۱ آیین نامه استخدامی دهیاری های کشور مصوب ۱۳۸۴/۴/۷ به کارگیری افراد در دهیاری ها به صورت استخدام موقت و به موجب قرار دادی خواهد بود که مدت آن حداکثر پنجاه ماه است. در صورت رضایت از عملکرد مستخدم مدت یاد شده با رعایت ماده ی ۴ این آیین نامه تمدید می شود در ماده ی ۴ مقرر شده است که انعقاد قرارداد برای به کارگیری نیروی انسانی در هر دهیاری منوط به پیش بینی اعتبار در بودجه سالانه همان دهیاری و تأیید استانداری ذیربط است. بنابراین علاوه بر رعایت شرایط مفصلی که در آیین نامه برای جذب و به کار گیری نیرو در دهیاری بیان شده یکی از مسائل مهم در به کار گیری نیرو در دهیاری وجود اعتبار در بودجه ی سالانه دهیاری و تأییدیه گرفتن از استانداری است. این درایت و دوراندیشی تدوین کنندگان آیین نامه جای تحسین دارد. ضابطه مند کردن جذب نیرو در دهیاری و منوط کردن آن به پیش شرط اساسی وجود اعتبار در بودجه سالانه گامی اساسی در نهادینه کردن فعالیت کیفی دهیاری ها و استقرار نظام حقوقی آنها به شمار می آید.

جواب:

موضوع : وظایف دهیاری در حیطه ی مدیریت پسماندها

وظایف دهیاری در حیطه ی مدیریت پسماندهایی که در حوزه ی قانونی فعالیت دهیاری تولید می شوند چیست؟

سوال:

بر اساس بند ب ماده ی ۲ قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳/۲/۲، پسماند به مواد جامد و مایع و گاز (غیر فاضلاب) گفته می شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل فعالیت انسان است و از نظر تولید کننده، زائد تلقی می شود. مستند به ماده ی ۷ همین قانون؛ مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداری ها و دهیاری ها و در خارج از حوزه ی وظایف شهرداری ها و دهیاری ها به عهده ی بخشرداری هاست. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به عهده تولید کننده و

جواب:

در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به عهده شهرداری ها و دهیاری ها و بخشداری ها خواهد بود. در این قانون نحوه ی دفع و پردازش و انواع پسماندها به تفصیل بیان شده است و دهیاری ها در حوزه مسؤولیت و محدوده ی قانونی خود وظیفه مند شده اند .

موضوع : انجام پروژه توسط دهیاری

سوال:

آیا دهیاری می تواند برای اجرای برخی از پروژه ها یا انجام بعضی از خدمات مورد نیاز از وام و تسهیلات بانکی استفاده کند؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، چگونه؟

جواب :

بند ۳ ماده ی ۱۳ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها یکی از منابع در آمدی دهیاری را دریافت وام از بانک ها و مؤسسات اعتباری با تصویب شورا و تأیید شورای اسلامی بخش دانسته است. در همین زمینه ماده ی ۴۸ آیین نامه مالی دهیاری ها شرایط و طرز استفاده و دریافت وام و تسهیلات مذکور را تعیین کرده است. ماده ۴۸ آیین نامه مقرر می دارد: « دریافت تسهیلات دهیاری با توجه به بند ۳ ماده ی ۱۳ اساسنامه دهیاری باید با اجازه و تصویب شورای اسلامی روستا و تأیید شورای اسلامی بخش صورت گیرد و در موقع استفاده از تسهیلات مالی، مورد مصرف آن تعیین می گردد و کیفیت استرداد آن از محل درآمدهای عمومی یا اختصاصی خواهد بود و سود و مدت تسهیلات و شیوه ی باز پرداخت مشخص است و باید بر طبق آن عمل شود. در این مواد قانونی چنین شرط اساسی و مهم برای دریافت وام به وسیله ی دهیاری معین شده است که از جهاتی در خور تأمل است و در عین حال نشان از درایت قانونگذار در این حوزه دارد. اولاً دریافت وام حتماً باید با تصویب شورای اسلامی روستا و بخش باشد، ثانیاً مورد مصرف و کیفیت استرداد تسهیلات باید دقیقاً مشخص شود؛ و ثالثاً شیوه ی مصرف و کیفیت استرداد باید معین گردد؛ البته این شروط و قیود باید در نامه ی توجیهی که دهیاری برای کسب مجوز شورای اسلامی روستا و بخش می نویسد مشخص شود تا مراجع دیگر با توجه به صرفه و صلاح دهیاری در مورد موافقت یا عدم موافقت با دریافت تسهیلات، تصمیم گیری کنند.

موضوع : گم شدن مهر دهیاری

سوال:

در صورت گم شدن مهر دهیاری چه باید کرد؟

جواب :

در صورت گم شدن مهر دهیاری، دهیاری موظف است بلافاصله مراتب را به بخشداری و شورای اسلامی بخش اطلاع دهد و موضوع را به نحوه مقتضی و با درج در روزنامه های محلی یا هر طریق دیگری به اطلاع عموم افراد ذینفع برساند این اقدامات برای جلوگیری از سوء استفاده احتمالی و اعلام بی اعتباری مهر مذکور است. پس از این اقدامات دهیار باید سریعاً نسبت به تقاضای تهیه مهر دیگر به کیفیتی که شباهت کامل با مهر قبلی نداشته باشد اقدام کند.

نحوه ی برخورد با ساخت و سازهای غیر مجاز در روستاها چگونه است؟

سوال :

بر اساس بند ۳۳ ماده ی ۱۰ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها مصوب ۱۳۸۰ هیأت وزیران، صدور پروانه برای ساختمان هایی که در محدوده ی قانونی روستا ساخته می شوند با رعایت مقررات مندرج در آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی، احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده ی قانونی و حریم شهرها، موضوع تصویب نامه ی شماره ۴۹۴۰ مورخ ۵۵/۲/۲۲ و سایر مقررات از وظایف بخشداری است . در عین حال تشکیل پرونده و ارجاع به بخشداری برای صدور مجوز از وظایف دهیاری است. بندهای او ۲ ماده ی ۸ آیین نامه ی مورد اشاره نحوه ی برخورد با ساخت و سازهای غیر مجاز را - چه آنهایی که در مراحل شروع و اجرا هستند و چه آنهایی که عملیات ساختمانی آنها به پایان رسیده - مشخص ساخته است. در بند ۱ ماده ی ۸ با اعلام و درخواست سازمان های ذیربط دولتی یا فرمانداران و بخشداران، استاندار دستور توقف عملیات ساختمانی غیر مجاز را به ضابطان دادگستری صادر خواهد کرد. اما در مورد برخورد با تخلفات ساختمانی که در آن عملیات ساختمانی بدون مجوز، منجر به احداث بنا شده و پایان یافته است در بند ۲ ماده ی ۸ به هیأت پنج نفره ای اشاره شده که تبصره ۲ ماده ی ۹۹ قانون شهرداری مصوب والحقاقی ۱۳۷۲/۱۲/۱ ترکیب هیأت مذکور را به ۳ نفر تغییر داده است. و ملاک عمل بخشداری و دهیاری در برخورد با تخلفات ساختمانی (موضوع بند ۲ ماده ی ۸ آیین نامه ی احداث بنا) در زمان حاضر هیئت موضوع تبصره ۲ ماده ۹۹ قانون شهرداری است. تبصره ی مذکور مقرر ساخته است؛ به منظور جلوگیری از ساخت و سازهای غیر مجاز در خارج از حریم مصوب

جواب :

شهرها و نحوه ی رسیدگی به موارد تخلف، کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت کشور، قوه قضاییه و وزارت مسکن و شهرسازی در استانداری ها تشکیل خواهد شد. کمیسیون حسب مورد و با توجه به طرح جامع (چنانچه طرح جامع به تصویب رسیده باشد با رعایت ماده ی ۴ آیین نامه احداث بنا در خارج از محدوده ی قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵) نسبت به صدور رأی قلع بنا یا جریمه معادل پنجاه تا هفتاد در صد قیمت روز اعیانی تکمیل شده، اقدام خواهد کرد. مراجع ذیربط موظف اند برای ساختمان هایی که طبق مقررات این قانون و نظر کمیسیون برای آنها جریمه تعیین و پرداخت گردیده است، در صورت درخواست صاحبان آنها برابر مقررات گواهی پایان کار صادر کنند. بدیهی است در این گونه موارد چون رأی کمیسیون مستند به قانون مصوب مجلس است. ضابطان دادگستری مکلف به همکاری و صدور دستورات قضایی لازم برای اجرای آرای کمیسیون هستند. وزن و اعتبار آرای این کمیسیون همچون اعتبار کمیسیون ماده ی ۱۰۰ قانون شهرداری است و همان الزام را دارد. دهیاری ها مکلف اند، در برخورد با ساخت و سازهای غیر مجاز از طریق بخشداری ذیربط موارد تخلف از اصول حاکم بر ساخت و ساز و عدم رعایت سرانه و کاربری های مشخص شده، مطابق طرح هادی روستایی را فوراً به اطلاع کمیسیون مستقر در استانداری برسانند.

مبلغ معاملات جزئی، متوسط و کلی در معاملات دهیاری ها چه میزان است؟

سوال :

با عنایت به تبصره (۱) آیین مالی دهیاری ها مصوب ۸۲/۵/۱۹ هیأت محترم وزیران کلهی سقف های معاملات دهیاری ها براساس قانون تطبیق سقف معاملات شهرداریهای کشور و شهرداری تهران با نصاب های مذکور در قانون اصلاح بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۸۰) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۳ و تغییرات بعدی آن خواهد بود

جواب :

موضوع : اموال دهیاری ها

آیا اموال دهیاری ها جزو اموال دولتی و تابع نظامات مربوط به این اموال است؛ به طور مثال آیا وسایل نقلیه متعلق به دهیاری نیاز به پلاک دولتی دارند؟

سوال:

دهیاری بر اساس ماده واحده ی قانون تأسیس دهیاری های خودکفا در روستاهای کشور مصوب ۱۳۷۷، نهاد عمومی غیر دولتی است که دارای شخصیت حقوقی مستقل است و به صورت خودکفا و با درخواست اهالی روستا تشکیل می شود. این قانون در واقع نظام حقوقی دهیاری را بنیان گذاشته است و الزامات و خصوصیات بر شمرده شده به وسیله ی آن برای سازمان دهیاری در تمامی جنبه های فعالیت و حیات آن حاکمیت دارد. چون دهیاری نهاد عمومی غیر دولتی است، پس اموال متعلق به آن نمی توانند دولتی تلقی شود و این اموال متعلق به شخصیت حقوقی مستقل با اوصاف مشخصی هستند. بنابراین وسایل نقلیه ی دهیاری نیازی به پلاک دولتی ندارند. پس حفظ و حراست و خرید و فروش اموال دهیاری تابع ضوابطی است که قانونگذار برای این نهاد معین کرده و تزییع اموال دهیاری و مجازات عاملان آن بسته به تدابیری است که قانونگذار با توجه به اوصاف این نهاد برای آن خواهد اندیشید. ماده ی ۵۶ آیین نامه ی مالی دهیاری ها نیز با تأیید مراتب مذکور طرز نگهداری و حفظ و حراست اموال دهیاری اعم از اختصاصی و عمومی و ثبت آنها در دفاتر و کارت های اموال و بازدید مستمر و استفاده صحیح از آنها و نحوه ی استهلاك و نگاهداری موجودی اموال را به موجب دستورالعمل های ابلاغی وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری ها) دانسته است.

جواب :

موضوع : تفریح بودجه دهیاری

برخی از دهیاری ها سؤال کرده اند که منظور از تفریح بودجه دهیاری چیست؟ و در چه مقطعی و تحت چه شرایطی باید انجام شود؟

سوال:

بر اساس بند ۹ دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه ی دهیاری ها، تعیین وضعیت حاصل از اجرای بودجه در طول یک سال عمل بودجه ی دهیاری را تفریح بودجه می گویند. به عبارت دیگر در تفریح بودجه دهیار باید مشخص کند که در فصل درآمدها چه میزان از درآمدهای پیش بینی شده در بودجه ی دهیاری در طول یک سال مالی به صورت قطعی وصول شده و تحقق پیدا کرده است. یعنی پیش بینی ها با واقعیت های موجود تا چه حد انطباق دارد. به طور مثال اگر قرار بوده از محل عوارض محلی دو بیست میلیون ریال عاید دهیاری شود دقیقاً چه مقدار از این رقم وصول شده و تحقق پیدا کرده است. در بحث هزینه ها نیز میزان هزینه های انجام شده با هزینه هایی که در ارقام بودجه برای یک سال دهیاری پیش بینی شده بود، تا چه میزان انطباق دارد. در واقع تفریح بودجه بررسی میزان تحقق وضعیت مطلوب با وضعیت موجود است و دهیاری نسبت به آنچه که در طول یک سال مالی در باب هزینه ها و وصولی ها صوت گرفته اعلام وضعیت می کند.

جواب :

موضوع : حساب بانکی دهیاری

حساب بانکی برای دریافت خودیاری و کمک های نقدی اهالی روستا باید به نام دهیاری افتتاح شود یا به نام شورای اسلامی روستا؟

سوال:

بر اساس ماده ی ۱۱ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها، اهالی روستا به منظور تأسیس دهیاری مبلغی را به عنوان خودیاری تأسیس دهیاری ها به حساب بانکی که در یکی از نزدیکترین شعب بانک های کشور به نام دهیار افتتاح می شود واریز و برکه پرداخت را به همراه درخواست اهالی و شورا به وزارت کشور ارائه می کنند. پس ماده ی مذکور صراحت دارد که حساب اولیه دهیاری برای دریافت خودیاری و کمک نقدی اهالی روستا حتما باید به نام دهیاری افتتاح شود. بر اساس تبصره ی ۳ همین ماده کل سرمایه نقدی و غیر نقدی موضوع ماده : جواب :
۱۱ متعلق به دهیاری روستای محل است. بدیهی است برداشت از حساب مذکور نیز پس از تشکیل دهیاری تابع مقررات آیین نامه ی مالی دهیاری در مورد نحوه ی برداشت از حساب دهیاری است و هیچ شخصی حق برداشت از حساب مذکور خارج از مقررات تعریف شده در آیین نامه ی مالی دهیاری را ندارد.

موضوع : وظیفه حراست آثار تاریخی روستا

سوال:

آیا وظیفه حفظ و حراست از بناها و آثار تاریخی واقع در محدوده ی روستا و توسعه طرح های گردشگری مربوط به آنها بر عهده دهیاری است؟

بر اساس بند ۲۲ ماده ۱۰ اساسنامه ی تشکیلات و سازمان دهیاری ها، دهیاری تنها وظیفه دارد در حفظ بناها و آثار باستانی روستا با سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشریک مساعی کند. بدیهی است حفظ و حراست و نگهداری از این بناها جزو وظایف ذاتی دهیاری به شمار نمی آید و از وظایف سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است. البته دهیاری می تواند در طرح های عمرانی و خدماتی مربوط به توسعه طرح های گردشگری بناها و آثار تاریخی، با رعایت مقررات آیین نامه های مالی و معاملاتی مورد عمل، با سرمایه گذاران مشارکت داشته باشد. انجام چنین سرمایه گذاری هایی در افزایش درآمدهای دهیاری نیز مؤثر است. یکی از مصادیق تشریک مساعی دهیاری با میراث فرهنگی می تواند توسعه ی طرح های گردشگری باشد. بند ۲۲ ماده ی ۱۰ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها در این زمینه اشعار می دارد: « تشریک مساعی با سازمان میراث فرهنگی در حفظ بناها و آثار باستانی روستا و همکاری با مسئولان ذیربط برای اداره، احداث و نگهداری و بهره برداری از تأسیسات عمومی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی و رفاهی مورد نیاز روستا در حد امکانات.»

موضوع : دهیاری های خودکفا

سوال:

با توجه به اینکه در قانون تشکیل دهیاری های خودکفا، اشاره شده است که دهیاری یک سازمان عمومی غیردولتی است؛ تعریف این نهاد از نظر قانونی و حقوقی چیست و آثار چنین تعریفی کدام است؟

جواب :

بر اساس ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی از نظر این قانون، واحدهای سازمانی مشخصی هستند که با اجازه ی قانون به منظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد تشکیل شده و یا می شود. فهرست این قبیل مؤسسات و نهادها با توجه به قوانین و مقررات مربوط، از طرف دولت پیشنهاد می شود و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید. این تعریف کاملا منطبق بر نهاد دهیاری است. دهیاری ها نهادهایی هستند که با اجازه قانون، یعنی ماده واحده ی مصوب ۱۳۷۷

ایجاد شده اند و مجوز فعالیت و تأسیس گرفته اند. نهاد دهیاری خدماتی را انجام می دهد که جنبه عمومی دارند و این نهاد هیچگاه هدف انتفاعی ندارد و جنبه عمومی فعالیت و خدمت رسانی دهیاری ها بر جنبه خصوصی بودن شان تفوق دارد. به همین دلیل است که قانونگذار هر جا امتیاز خاصی را از نظر قانونی برای نهادهای دولتی و شهرداری ها در نظر گرفته دهیاری را نیز مشمول چنان امتیازاتی کرده است و این فرایند همچنان ادامه دارد. یکی دیگر از آثار تعریف ارائه شده در ماده ۵ قانون محاسبات عمومی و شمول آن بر دهیاری، حکم تبصره ۳ ماده ۷۲ قانون محاسبات عمومی درباره نحوه مصرف اعتبارات است. تبصره ۳ مذکور اشعار می دارد: « در صورتی که مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی دارای مقررات قانونی خاصی برای مصرف اعتبارات خود باشند می توانند اعتبارات جاری را که از محل اعتبارات منظور در قانون بودجه ی کل کشور در اختیار آنها گذاشته می شود جز در مواردی که در این قانون صراحتاً برای آن تعیین تکلیف شده است طبق مقررات مربوط به خود به مصرف برسانند. در مواردی که اعتبارات موضوع این تبصره از محل اعتبارات منظور در بودجه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی به عنوان کمک در اختیار مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی گذاشته می شود، ذیحساب دستگاه پرداخت کننده، کمک وجوه پرداختی از این بابت را با اخذ رسید موسسه دریافت کننده به هزینه قطعی منظور خواهد کرد.»

موضوع: بازسازی مناطق آسیب دیده روستا

در صورت وقوع حوادث غیر مترقبه مانند سیل و زلزله، وظیفه بازسازی و نوسازی مناطق مسکونی روستایی آسیب دیده با کدام مرجع است و دهیاری در این خصوص چه نقشی دارد؟

سوال:

بر اساس ماده ۸ اساسنامه ی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۶/۹/۱۷ تهیه و ارائه طرح های لازم برای بازسازی و نوسازی مناطق مسکونی روستایی آسیب دیده بر اثر جنگ، سیل، زلزله و سایر سوانح طبیعی و اجرای آنها، با مشارکت مردم و هماهنگی با سازمان ها و ارگان های ذیربط، از وظایف بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. در این ماده عبارت « سازمان و ارگان های ذیربط » دهیاری ها را نیز در بر می گیرد. دهیاری با توجه به وظایف بسیار مفصلی که در زمینه ی طرح های روستایی و بافت و سیمای روستا و اجرای طرح هادی و مواردی دیگر دارد مسلماً نقش بسیار مهمی را این امر ایفا می کند.

جواب:

موضوع: بودجه طرح هادی روستا

بودجه و اعتبارات تهیه و اجرای طرح های هادی روستا چگونه و از چه محلی تأمین می شود؟

سوال:

بر اساس ماده ۱۸ آیین نامه اجرایی تهیه و تصویب طرح های هادی روستا مصوب ۱۳۶۷/۷/۱۸ بودجه تهیه طرح هادی روستایی از محل اعتبارات پیش بینی شده در بودجه سالانه ی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تأمین می شود، همچنین تخصیص بودجه طرح و چگونگی هزینه آن به وسیله ی دفتر مرکزی بنیاد مسکن تعیین می گردد. با این حال با تشکیل دهیاری ها در روستاهای کشور و لزوم مشارکت دهیاری و بخشداری در تهیه و تصویب طرح های هادی روستا و وظایف و مسؤولیت هایی که دهیاری در روستا دارد، مشارکت دهیاری در تهیه این طرح ها از طریق انتخاب مشاوران و تأمین برخی از هزینه های تهیه و اجرای طرح اجتناب ناپذیر است.

جواب:

موضوع : عزل دهیار و اختلال در پروژه ها

به استناد ماده ی ۴۲ آیین نامه مالی دهیاری ها کلیه ی پرداختهای دهیاری در حدود بودجه ی مصوب با اسناد مثبت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و با امضای مشترک دهیار و مسؤول مالی دهیاری انجام می گیرد. در صورت عزل دهیار از سوی شورای اسلامی روستا، آیا تا زمان انتصاب دهیار جدید راهکاری برای پرداخت های دهیاری و جلوگیری از ایجاد اختلال در انجام پروژه های عمرانی وجود دارد یا خیر؟

سوال:

با توجه به اهمیت اسناد مالی و امری بودن و تخلف ناپذیر بودن مقررات مالی، در صورت برکناری دهیار مجوز و راهکاری برای پرداخت های دهیاری وجود ندارد. لازم به ذکر است که در تدوین آیین نامه ی جدید برای حل این مشکل، سرپرست دهیاری پیش بینی شده است که تا تعیین دهیار وظایف وی را انجام می دهد. از این رو با تصویب آیین نامه ی جدید این مشکل برطرف خواهد شد. به منظور حل این مشکل ضرورت دارد در اجرای مواد ۴۱ و ۴۲ آیین نامه مالی دهیاری ها فردی برای تصدی مسؤولیت امور مالی دهیاری ها - حتی به صورت موقت - استخدام شود.

جواب :

موضوع : استفاده دهیار از اموال دولتی

آیا دهیاری ها می توانند از اموال منقول دولتی استفاده کنند؟

سوال:

چون دهیاری ها مؤسسات عمومی غیر دولتی هستند. وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های دولتی می توانند طبق ماده ی ۱۱۰ قانون محاسبات عمومی مصوب سال ۱۳۶۶، اموال منقول غیر مصرفی خود را به صورت امانی در اختیار آنها قرار دهند. دهیاری هایی که اموال منقول دولتی را به طور امانی در اختیار می گیرند. موظف به حفظ و حراست این اموال خواهند بود.

جواب :

موضوع : انتشار مجله توسط دهیاری

آیا دهیاری می تواند نسبت به انتشار مجله یا نشریات دیگر اقدام کند؟

سوال:

بر اساس مقررات حقوقی حاکم بر وضعیت دهیاری که بر اساس ماده واحده ی قانون تأسیس دهیاری های خودکفا در روستاهای کشور مصوب ۱۳۷۷ به عنوان نهاد عمومی غیر دولتی شناخته شده و دارای شخصیت حقوقی مستقل است، هیچگونه منع قانونی برای دهیاری ها در تدوین و انتشار مجله و نشریه وجود ندارد. دهیاری می تواند همسو با رسالت های آموزشی خود و با اخذ مجوز از مراجع و دستگاه های ذیصلاح نسبت به انتشار نشریه اقدام کند البته در این زمینه می بایست مقررات آیین نامه ی مالی دهیاری ها رعایت شود.

جواب :

موضوع : مراحل پرداخت هزینه در دهیاری

پرداخت هزینه ها در دهیاری چگونه و طی چه مراحل انجام می شود؟

سوال:

بر اساس ماده ی ۴۰ آیین نامه مالی دهیاری پرداخت هزینه ها در هر دهیاری مستلزم طی مراحل سه گانه است. این مراحل شامل: الف) تحقق تعهدات در حدود اعتبارات مصوب و مقررات جاری است؛ به این ترتیب که کار و خدمتی انجام شود یا اموالی به تحویل دهیاری در آید و بدین وسیله دینی برای دهیاری ایجاد شده باشد. این مرحله بدین معنی است که می باید برای تعهداتی که دهیاری می پذیرد و معاملاتی که انجام می دهد ردیف اعتباری در بودجه ی دهیاری پیش بینی شده باشد. هر معامله یا تعهدی که بدون وجود اعتبار انجام شده باشد در واقع تخلف از مقررات محسوب می شود. یعنی دهیار ابتدا باید ببیند در بودجه ی دهیاری اعتبار لازم برای انجام معامله یا پذیرش تعهد وجود دارد و سپس بر آن اساس تصمیم گیری کند. در این مرحله باید مقررات نیز رعایت شود. ب) تشخیص مستند مبلغی که به هر یک از طلبکاران پرداخت شود. در این مرحله که از وظایف اصلی مسؤول امور مالی دهیاری و دهیار است، باید مستند مبلغی که می بایست پرداخت شود، مشخص گردد؛ مثلاً پرداخت مبلغ به استناد قرارداد میان دهیاری و فرد متعهدله یا برای خرید کالا و خدمت و جز اینها بوده است. در این خصوص باید به مقررات آیین نامه مالی دهیاری دقت ویژه شود. پ) صدور حواله در وجه طلبکار در قبال اسناد مثبت پس از مرحله ی تشخیص و تسجیل یعنی احراز طلبکار بودن فرد طرف قرارداد متقاضی و مستند سازی طلب وی، مسؤول امور مالی نسبت به صدور حواله یا چک یا اسناد مربوط به پرداخت طلب اقدام خواهد کرد این مرحله بخش پایانی پرداخت هزینه ها در دهیاری است البته بر اساس تبصره ماده ی ۴۰ آیین نامه مالی دهیاری، ایجاد تعهد و تشخیص و صدور حواله در صلاحیت دهیار یا کسانی است که از طرف دهیار به طور کتبی و به طور منجز، اختیارات لازم به آنها تفویض می شود. در این مورد یعنی تشخیص و تسجیل و پرداخت دهیار و مسؤول امور مالی دهیاری مسؤولیت مشترک دارند و انجام مراحل سه گانه ی مذکور و نظارت دقیق بر صحت اجرای آنها با دهیار و مسؤول امور مالی دهیاری است ماده ی ۴۱ آیین نامه ی مالی دهیار نیز به طور ضمنی این مطلب را تأیید می کند ماده ی ۴۱ مقرر می دارد: مسؤول امور مالی دهیاری بنا به پیشنهاد دهیار و تأیید شورای اسلامی روستا منصوب می شود و به اتفاق دهیار در قبال کلیه اقدامات مالی دهیار دارای مسؤولیت مشترک است.

موضوع : شرایط پرداخت علی الحساب دهیاری

پرداخت علی الحساب در دهیاری ها چگونه و تحت چه شرایطی امکان پذیر است؟

سوال:

بر اساس تبصره ماده ی ۴۲ آیین نامه مالی دهیاری در مورد هزینه هایی که تنظیم اسناد مثبت آن قبل از پرداخت میسر نباشد ممکن است به طور علی الحساب پرداخت شود و اسناد هزینه ی آن در قبال اسناد مثبت و با رعایت مقررات آیین نامه ی مالی دهیاری است اما قانونگذار با پیش بینی پرداخت برخی از هزینه ها به صورت علی الحساب برای موارد اضطراری چاره اندیشی کرده است. در این مورد مجوزی داده شده برای مواقعی که تنظیم اسناد مثبت مربوط به پرداخت، به دلایلی قبل از پرداخت امکان پذیر نباشد پرداخت به صورت علی الحساب انجام گیرد و سپس در اسرع وقت و در کوتاه ترین زمان ممکن اسناد مثبت مربوط به پرداخت هزینه تنظیم گردد و پرداخت به هزینه ی قطعی منظور شود. پرداخت به صورت علی الحساب به عنوان استثنا بر اصل کلی است. و به نظر می رسد از تدابیر بسیار خوب قانونگذاری است که برای موارد اضطراری اندیشیده شده است دهیار و مسؤول امور مالی دهیاری باید دقت کنند این استثنا در پرداخت ها

به صورت اصل استفاده نشود.

موضوع : مقام دهیار

سوال:

با توجه به امضای قرارداد به کارگیری دهیار توسط ذی حساب دهیاری، آیا وی دارای مقامی بالاتر از دهیار در چارت سازمانی دهیاری محسوب می شود؟

جواب :

الف: امضای قرارداد به کارگیری دهیار توسط ذی حساب دهیار بر اساس مفاد ماده ی ۱۱ آیین نامه استخدامی دهیاری ها دال بر اینکه ذی حساب دهیاری کارفرما یا مافوق دهیار محسوب شود، نبوده و ذی حساب صرفا به نمایندگی از نهاد حقوقی دهیاری مبادرت به امضای قرارداد می نماید. بنابراین در هر صورت دهیاری به عنوان شخصیت حقوقی، کارفرمای دهیار محسوب شده و دهیار کماکان بالاترین مقام دهیاری قلمداد می گردد. ب: موضوع ماده ی ۱۶ اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها در مورد صدور حکم حقوقی، ماموریت و مرخصی، دارای ماهیتی متفاوت و مجزا می باشد. بدیهی است که حکم حقوقی دهیار بر مبنای قرارداد منعقد و ضوابط قانون کار صادر خواهد شد.

موضوع : روش حسابداری دهیاری ها

سوال:

خواهشمند است در خصوص روش حسابداری دهیاری ها نظریه ی خود را اعلام نمایید؟

جواب :

مطابق ماده ی ۵ آیین نامه مالی دهیاری ها، کلیه دهیاری های کشور مکلفند دفاتر و اوراق و فرم های حسابهای خود را به طریق دو طرفه تنظیم و از لحاظ نقدی و تعهدی بودن روش حسابداری که برابر دستورالعمل صادر شده از سوی وزارت کشور مقرر خواهد گردید، عمل نمایند. بنابراین انجام امور حسابداری با روش تعهدی و با بهره گیری از نرم افزارهای لازم مجاز می باشد. طرز انجام حسابرسی دهیاری، وفق تبصره ۲ ماده ی ۵۲ آیین نامه مالی دهیاری ها، مطابق دستورالعمل ابلاغ شده از سوی وزارت کشور در این خصوص صورت می پذیرد. اقسام حسابرسی شامل رسیدگی و ممیزی حساب دهیاری ها در ماده ی ۵۲ آیین نامه یاد شده، احصا گردیده است .

موضوع : انتخاب مسؤل توسط دهیار

سوال:

آیا دهیار می تواند یکی از اعضای شورا (منشی) به عنوان مسؤل امور مالی منصوب نماید؟

جواب :

ذیل ماده ی ۷۴ قانون تشکیلات، انتخابات و وظایف شوراهای، واگذاری مسؤلیت اجرایی به اعضای شوراها در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکت ها و سازمان های تابعه را ممنوع نموده است. لذا دهیار نمی تواند اعضای شورا، را به عنوان مسؤل امور مالی به خود شورا جهت تصویب معرفی نماید.

موضوع : اعتبارات پروژه ی عمرانی

سوال: آیا دهیار می تواند اعتبارات پروژه ی عمرانی و یا امور خدماتی را جابه جا و در محل دیگری هزینه نماید؟

رعایت مفاد بودجه مصوب به نحوی که تنظیم شده است، الزامی می باشد. هرگونه تغییری در بودجه، وفق تبصره ی ۳۱ آیین نامه مالی دهیاری ها در چهارچوب متمم و یا اصلاحیه بودجه با تصویب شورای روستا امکان پذیر می باشند. بنابراین جابه جایی اعتبارات صرفا از این جواب : طرق موجه خواهد بود.

موضوع : باقیمانده اعتبارات سال گذشته

سوال: آیا دهیاری می تواند اعتبارات جاری سال گذشته خود را که هزینه نکرده، صرف امور خدماتی و عمرانی نماید؟

بودجه، برنامه جامع مالی دهیاری است که به طور سالانه تنظیم شده و در آن کلیه خدمات، فعالیتها و اقداماتی که باید در سال مالی صورت پذیرد پیش بینی شده است. میزان اعتبارات عمرانی بودجه ی دهیاری نباید از ۶۰ درصد بودجه سالانه کمتر باشد. طبق ماده ی ۳۱ آیین نامه مالی دهیاری ها بودجه دهیاری براساس برنامه ها و وظایف و فعالیتهای مختلف دهیاری و هزینه هریک از آنها توسط دهیاری تنظیم و جهت تصویب به شورا روستا ارائه می گردد. بنابراین اعتبارات هزینه نشده یک سال مالی دهیاری در صورتی که با اصلاح و یا تنظیم بودجه هزینه نشود، در بودجه ی سالانه بعدی منظور و با رعایت اصول مالی و بودجه نویسی و موارد فوق، مصرف این اعتبارات برای امور خدماتی و عمرانی بلا مانع می باشد.

موضوع : نقش استانداری

سوال: نقش استانداری و دفتر امور روستایی در امور مالی دهیاری ها به چه صورت و اصلاحی دخالت دارد؟

از آنجا که بخشی از بودجه دهیاری ها از منابع مالی دولتی تامین می گردد طبیعتا در سلسله مراتب اداری (بخشداری – فرمانداری – استانداری) امکان نظارت و درخواست عملکرد وجود دارد . اما این به معنای دخالت در امور مالی دهیاری نیست و در این فرآیند بر هزینه کرد درست منابع نظارت می گردد

موضوع : سقف قراردادها و مناقصات

با سلام

سوال:

سقف قراردادها (امانی و پیمانی) و سقف مناقصات (محدود و عمومی) چقدر میباشد. با تشکر

جواب:

پاسخ خود را می توانید به طور مفصل در مجله دهیاری ها شماره ۳۸ و ۳۹ بیابید. آرشیو این شماره ها در بخش مجلات روستایی همین سایت موجود هستن

موضوع: آیا شوراها می توانند در دعوای ملکی بین دو نفر در روستا دخالت کنند

آیا شوراها می توانند در دعوای ملکی بین دو نفر در روستا دخالت کنند.

گذا در روستا اتفاق می افتد که بین دو نفر دعوای ملکی بر سر زمینی رخ می دهد آیا شوراها می توانند نظر بدهند. آیا شوراها می تواند حق واگذاری زمین های که در روستا جزء مستثنیات هست را بدارند.

سوال:

آیا دهیار حق واگذاری زمین در روستا را دارد و متولی واگذاری زمین های که بلا تکلیف هستند و صاحبی ندارد دهیار می تواند واگذار کند
باتشکر

در مورد دعوای ملکی باید گفت که این موضوع بایستی به شورای حل اختلاف و نهایتا دادسرا ارجاع داده شود و شوراها فقط می توانند به عنوان ناصح عمل کرده و حکم ریش سفیدی داشته باشند.

جواب:

در مورد حق واگذاری زمین، چنانچه زمین در محدوده روستا واقع شده باشد هم شورا و هم دهیار می توانند در این امر مداخله نمایند.
منبع: صدای مشاور روستایی